

ВІСНИК

УІСНУК

THE HERALD

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXXI, Ч. 2
YEAR XXXI № 2

ЛЮТИЙ 1978
FEBRUARY 1978

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Валентин Мороз — „Прокиньтєся, протрїть очі!	1
І. М. Білинський — Над могилою провідного члена ООЧСУ	3
Ярослав і Слава Стецьки донесли українські ідеї до мільйонів американців	4
ВАКЛ і ВАЯКЛ закликають до змагань за волю і незалежність	5
В. К. — „Сутінки перед світанком”	6
Страйк українських вуглекопів у Румунії	7
Нові методи КГБ	8
Михайло Кушнір — Досліджування і навчання (продовження)	9
Вшпанували пам'ять Степана Бандери і Степана Ленкавського	10
Чому Москва боїться „жуків-точильників?”	12
Іван Левадний — Побутописець знедоленої Гуцульщини	13
В. Гут Кульчицький — Боротьба за напрям американської зовнішньої політики	15
Софія Наумович — Огляд книжкових новин	18
Проф. д-р Олег Підгайний — До поняття „революції” у програмі лівого відламу УРДП	21
В. Гаврилюк — Лірика про обов'язок	23
Ів. Андрієнко — Тридцять років недаремних зусиль (рецензія)	24
Українські політв'язні	25
За советською пресою	26
Г. Квітка-Основ'яненко — Старий Харків	30
Богдан Лепкий — Мініатюри	31
Панько Незабудько — Советська демократія (фейлетон)	32
Трохи гумогу	33

В І С Н И Ю

“ПРОКИНЬТЕСЯ, ПРОТРИТЬ ОЧІ”

БАЛТИМОР (УІС). — „Прокіньтесь. Протріть очі! — говорить Валентин Мороз, — Викиньте на смітник ваші „прогресивні” схеми, розмальовані рожевою фарбою. І тоді ви побачите живу дійсність. Тоді ви побачите найвеличніше в світі явище, прекрасне і грізне у своїй величчі — марш нації через історію. Його могутні ритми перекривають усе. Від його тяжкої ходи здригаються гори і падають ерихонські мури, зложені з брехні... Нема повноцінного відчуття життя без смерті. Нема справжніх цінностей без можливості їх втратити”.

„Нація — це скеля, яку Атлант мусить вічно тримати на плечах. Це і є Мета: нести на своїх плечах щось велике, єдине, неповторне, святе. Чути відповідальність за те, щоб воно не впало. Це може бути тільки нація — священний посуд, у який віками складали найдорощче. Можна скинути цей тягар з плечей, полегшити собі біографію — але тоді життя стане порожнім, втратить сенс.

Страшно вмирати, іти в небуття, страшно у вічі заглянути смерті, а найстрашніше, мабуть, тоді, як нема за що вмерти.

Нема ніякої історичної неминучості, яка б прирікала націю на зникнення. Але й нема ніяких прогресів, які б автоматично гарантували нації право на існування. Нація може жити тільки тоді, коли є люди, готові за неї вмерти...

Тільки віра в необхідність, богообраність, у незамінність своїй нації дає людині справжнє наповнення, дає Мету. Коли ж ця віра замінюється „общедемократическими” балачками про „вред национальной ограничености” — тоді людина стає просто споживачем картоплі на душу населення, хоч і з великою ерудицією.

У приспаних націй іде невпинна боротьба між Мойсеєм і Датаном, між Авелем і Каїном, між Янкою Купалою і Євдокією Лось. Перші — будять, другі — присипляють. Перші говорять братам про ганьбу — другі заглушують цей голос барабанами пустослів'я. Перші ведуть — другі баястом давлять на плечі і втискають у багно, лягають на шлях колодою, через яку треба переступити...”

Це — цитата взята з твору Валентина Мороза „Мойсей і Датан”, повний текст якого щойно тепер дістався на Захід.

„Мойсей і Датан” — це твір В. Мороза, за який поруч з іншими засудили його в листопаді 1970 р. на 14 років ув'язнення й заслання і з якого дісталися на Захід лише короткі уривки. Щойно тепер, після великих зусиль, переборюючи ряд небезпек, повний текст цього есею В. Мороза дістався з України, де він був поширений в українському Самвидаві. З України висловлюють побажання, щоб твір цей видати також чужими мовами — зокрема білоруською й російською і поширити серед членства тих українських груп закордоном, які легковажно, а то й зневажливо ставляться до національних проблем сучасної України, даючи першенство універсальному перед національним. В жадному іншому творі не обговорюється з такою пристрасністю й об'єктивністю питання українсько-російських та білорусько-російських проблем і співвідносин, національної безликості зросійщених українців і білорусів, як в цьому творі Валентина Мороза.

„Мойсей і Датан” — це відповідь В. Мороза білоруській поетесі Євдокії Лось з приводу її статті „Бессильная ярость ослепляет. Ответ радиовралям из Мюнхена”.

Дальше подаємо деякі уривки з цього есею В. Мороза, який перебуває тепер у Мордовських концтаборах:

„... Бог для того й створив Землю круглою, щоб кожний міг важати свою країну центром планети, щоб кожний стояв на найвищій вершині, відчув себе велетнем, богорівним. Тільки так виростають повніцінні люди і нації. Хто дивиться на сусіда знизу вгору в того обов'язково виробляється філософія вторинності („вторая Москва”), другосортності, додатковості („почти что” Москва)...

Цінності — це коли людина має щось незамінне, щось таке, чого втратити не можна. Втрати чого означає непоправну катастрофу. Коли

ж луги і сніги стають взаємозамінними — це означає, що цінності зникли.

Не тільки нація, але й взагалі всяка предметність можлива завдяки окремішності. Предмет — це те, що чітко вирізняється з навколишнього середовища. Втративши окремішність, предмет перестав бути предметом. І коли білорус каже, що в нього спільні з росіянином „луга и снега”, це означає, що в нього розмите почуття білоруської окремішності — головного фактору, завдяки якому живе нація.

... Двоє шахтарів з Донбасу написали до ЦК КПУ листа такого змісту: В нас, у Донбасі, нібито Україна, офіційно, формально. А фактично — все зрусифіковане. В результаті донбаські українці перебувають в неприродному, двоїстому стані. Шахтарі радять „двинуть украинскую нацию или в ту, или в другую сторону”. Звідки знати молодим мускулястим наваловідбійникам, які звикли у своїх штольнях рубати прямо, що русифікатори найбільше бояться отого „двинуть”. Бо коли „двинуть” (байдуже, в який бік) — наробиш гуркоту. І тоді приспана національна свідомість пробудиться. Коли люди помітили національну проблему і зацікавились нею, тоді все пропало. Результат буває в таких випадках один: пробудження національної свідомости. Тоді кінець всякій русифікації.

... Я розмовляв з батьком українського емігранта, який живе в Австралії. Дружина його (емігрантка) — австралійка. Батько мав із сином телефонну розмову. І от з далекої Австралії не тільки син, але й внуки, і навіть невістка — австралійка (!) промовляли до батька українською мовою! Українець, закинутий на другий кінець світу, не тільки не забув рідної мови, але й передав її дружині — австралійці. Десь в Уругваї чи в Штатах є такі самі емігранти-білоруси... Вони зберегли рідну мову за морями — Ви (Євгенія Лось) на своїй землі вживаєте її тільки для газети, як декорацію. Вони зберегли національний патріотизм на далекій чужині — Ви відреклись його на рідній землі...

Асимілятори всіх часів і народів завжди намагалися нав'язати народам-жертвам свинячо-матеріалістичну філософію. І навіть ішли на великі матеріальні поступки. Коли йшлося про асиміляцію, матеріального не шкодували. Дивіться, як римлянин Тацит розкладав погоре-

них галлів свинячим матеріалізмом: „Ви поділяєте з нами участь імперії. Це нерідко — Ви, котрі командуйте нашими легіонами, ви, котрі урядуйте нашими провінціями, між вами і нами нема жадної відстані, жадної перегородки”. Римські завойовники не шкодували ні грошей, ні посад аби тільки підвести галла до думки: „А для чого мені Галлія?” Я не знаю, для чого Галлія. Я не знаю, для чого існує на світі Білорусь. Але я твердо знаю: білорус, який каже: „А зачем мне Белоруссия? — це вже духовно мертва людина. „Для чого Білорусія?” — на такі питання відповіді нема. Коли йдеться про святощі — тоді логіка ні причому. Для чого рідна мати? На світі мільярд матерів. Що зміниться, коли буде на одну менше? Повноцінній людині ніколи не прийде до голови така філософія. Повноцінна людина вб'є на місці кожного, хто посягне на її матір. Нація — найсвятіше. Нація — це синтеза усього духовного, чим володіє людина. Християнин Шевченко ставив націю вище від Бога, фізичного, думаючого Бога. Справжній, живий Бог — це і є нація.

... Слухайте: „Мы любим Украину, любим как часть нашего отечества, как живую и дорогую часть нашего народа, как часть нас самих, и тому-то нам так ненавистна всякая попытка внести чувство моего и твоего в отношении Украины к России... Мы весьма далеки от того, чтобы осуждать тех украинцев, которые пристрасны своей родине. Местный патриотизм есть весьма почтенное чувство, но оно не должно исключать патриотизма более широкого; интересы родины не следует противопоставлять интересам отечества”. Це слова єдинонеделімця шовініста Каткова...

Катков, як бачите, теж любить Україну. Страшна це любов... Це обійми спрута. Краще вже родезійський расизм... Чорним родезійцям не загрожує асиміляція — білі з ними асимілюватись не хочуть. Не люблять їх. Як я хочу, щоб Катков і його нащадки ненавиділи нас, українців!”

 *
 * СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ *
 * НА *
 * ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА” *
 *

І. М. Білинський

НАД МОГИЛОЮ ПРОВІДНОГО ЧЛЕНА ООЧСУ

(Прощальне слово над домовиною бл. п. мгра Євгена Лозинського, кол. Голови ООЧСУ, 20 грудня 1977 р.)

Смутком сповита Достойна Родино, Дорогі Друзі, Жалобна Громадо!

З волі Божого Провидіння відійшов у вічність Ваш найдорожчий Чоловік і Батько, наш відданий Друг, провідний член і колишній Голова Організації Оборони Чотирьох Свобід України — мгр Євген Лозинський.

У перспективі вічності життя людини знаходить остаточну оцінку в світлі прямувань до виразної мети, особливих прикмет та творчих досягнень людини. В цій перспективі життя бл. п. Євгена Лозинського позначене світлими сторінками від юної молодости до дня відходу у вічність.

Ми часто не спостерігаємо за життя людини її неповторних, Богом даних прикмет, вартостей її духа, непересічних діл та ідейної праці людини, аж поки неблаганна доля не визначить шляху у вічність, аж поки болем стиснуте серце не усвідомить остаточної втрати.

Із смертю бл. п. Євгена ще більше прорідились ряди старої гвардії революціонерів-націоналістів, яка метою і суттю свого життя визначила служіння своєму народові, яка революційним чином і політично-збройною боротьбою за українську державність творила величні етапи новітньої української історії.

Цій великій — всеобіймаючій ідеї служіння своєму народові, в боротьбі за визволення України, бл. п. Євген залишався вірним на протязі всього свого життя.

Здобувши середню освіту в Станиславові, в Західній Україні, і високу в Ягайлонському університеті в Кракові, бл. п. Євген формував від юних років свою духовість і ідейне обличчя в рядах революційного підпілля Української Військової Організації, а опісля в Організації Український Націоналістів.

На шляху життя і боротьби українського націоналіста бл. п. Євген проходив у двадцятих і тридцятих роках почерез переслідування і в'язнення в польських тюрмах, а після проголошення відновлення української державности у Львові в 1941 році і опісля хвилі арештувань

німцями провідних членів ОУН бл. п. Євген стає в'язнем німецьких концтаборів у Авшвіці, Мавтгазени і Ебензе, з яких щастить йому видістатись на волю після закінчення Другої світової війни.

Хоча знесилений фізично довгим перебуванням у концтаборах, включається знову у вир організаційного й громадського життя, зокрема на форумі ЦПУЕН, на еміграції, а після прибуття до Америки в 1951-му році стає активним членом ООЧСУ і ініціює створення Ліги Українських Політичних В'язнів, якої стає головою.

Як активний громадський діяч, включається у працю Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч" і згодом стає головою цього Об'єднання. Включається також у працю Українського Конгресового Комітету Америки, де діє активно як член керівних органів і Екзекутиви УККА.

В рядах Українського Визвольного Фронту бл. п. Євген виявив себе, зокрема, як провідний, ідейний член Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Цю ідейність характеризує вимовно його постава на XI З'їзді ООЧСУ, в 1961 році, коли, по обранні бл. п. Євгена Лозинського Головою ООЧСУ, він моттом своєї програми визначив: „Хай пропадуть наші імена, але хай цвіте й могутніс Україна!"

В такій настанові вів працю ООЧСУ Євген Лозинський, як її Голова, до 1965 року, залишаючись опісля членом керівних органів ООЧСУ, на пості голови Організаційного Суду, до кінця свого життя.

Смерть друга Євгена Лозинського, це не тільки незаступна втрата для ООЧСУ і всього Українського Визвольного Фронту, це теж велика втрата для всієї української громади, для якої Покійний так жертвовно трудився, зокрема це особлива втрата для українського націоналістичного руху, що в ньому бл. п. Євген належав до авангардної когорти тих, які співтворили добу визвольної боротьби УВО - ОУН і в цій боротьбі жертвували, аж до самовідречен-

ня, свої духові й фізичні сили, не шукаючи розголосу, признання чи подяки.

Бл. п. Євген Лозинський був скромною людиною, прямолінійним, чесним націоналістом, який прикладом свого життя втілював у чин націоналістичні заповіді.

Він був справжнім українським патріотом, який жив і трудився в любові до свого народу, болів його стражданнями і підневільним буттям, присвячуючи себе всеціло справі визволення України.

Схиляючи над домовиною голови перед тлінними останками друга Євгена Лозинського і віддаючи покійному Євгенові нашу глибоку шану, у вияві признання й подяки за зразкове сповнення націоналістичного обов'язку, прощаємо покійного Євгена від Головної Управи й усього членства ООЧСУ дружнім салютом у вічне життя.

Такою зберігатимемо в наших серцях пам'ять про нього — і передаватимемо її тим, які приймуть нам на зміну.

Горем прибитій достойній Дружині й усій Родині Покійного, зокрема синові Аскольдові, який в рядах ООЧСУ продовжує працю свого Батька, Головна Управа ООЧСУ передає свос найглибше співчуття.

Спи, Друже Євгене, в чужій землі, поки Батьківщина Твоя стане вільною, а тоді спочинеш у рідній землі.

Хай пам'ять про Тебе не проминає!

ЯРОСЛАВ І СЛАВА СТЕЦЬКИ ДОНЕСЛИ УКРАЇНСЬКІ ІДЕЇ ДО МІЛЬЙОНІВ АМЕРИКАНЦІВ

Провідник Революційної ОУН, голова ЦК АБН і президент Європейської Ради Свободи та член Президії ВАКЛ Ярослав Стецько з дружиною мгр Славою Стецько — редактором видань АБН, відвідали 5-6 січня ц.р. Пітсбург, у Пенсильвенії, під час об'їзду різних країн для формування громадської opinii щодо колоніальної потуги ССРСР.

На лєтовиці достойних гостей зустріла українська делегація з працівників ОУВФронту та представників Головного Уряду Української Народньої Помочі на чолі з головним президентом Володимиром Мазуром.

Перед полуднем п-во Ярослав і Слава Стець-

ки та члени української делегації відбули зустріч з комишинерами повіту Аллегені, які, на чолі з п. Джімом Флагерті, привітали гостей, як українських провідних борців за ліквідацію комунізму у світі та встановлення на руїнах ССРСР національних держав, за що змагається АБН. Комишинери вручили п-ву Я. і С. Стецькам грамоту-подяку за довголітню діяльність, а також срібну плякету з гравюрою міста Пітсбургу і проголосили їх Почесними Громадянами повіту Аллегені, що було також відзначенням українських поселенців у тому районі Америки.

П-во Ярослав і Слава Стецьки дали інтерв'ю для представників двох радіовислєнь, для телевізійних каналів 4 і 11 та для щоденника „Пітсбург Пресс“, який того ж вечора вмістив докладну інформацію із світлиною гостей під наголовком: „Колишній український прем'єр: „Молодь підійме революцію“. Інформацію написав кореспондент-негр Джефрі Бравн, підкресливши таку заяву голови ЦК АБН: „Молоде покоління там стає все більше готовим до революції, яка буде фатальною для імперського Советського Союзу... В наш час, коли, завдяки виступам президента Картера в обороні людських прав, зростає міжнародний тиск у сторону ліквідації імперій, врешті-решт черга прийде й на ліквідацію Советського Союзу“.

Перед полуднем п-во Ярослав і Слава Стецьки були прийняті нововибраним мейором Пітсбургу Ричардом Каладжурі, який приобіцяв висловлені ними ідеї „донести до Вашингтону“.

У пополудневих годинах гостей вітали в канцелярії Української Народньої Помочі, де в 1930-х рр. двічі бував сл. п. полковник Євген Коновалець. На запрошення священників, гості молились у двох українських церквах: православної св. Володимира і католицькій св. Івана Христителя.

Відвідини Пітсбургу закінчились товариським прийняттям у готелі „Карлтон“ — зустріччю з представниками і симпатиками ОУВФронту міста й околиць.

(Пресбюро АДУК в Америці)

* ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ? *
* ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ *
* БЛИЗЬКИМ *

ВАКЛ І ВАЯКЛ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ЗМАГАНЬ ЗА ВОЛЮ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Лос Анджелес, Каліф. (Н. Н.). — Національно-державна незалежність проти комуністичної агресії — було центральною темою сесії Світової Антикомуністичної Ліги (ВАКЛ), її Екзекутиви, в дні 10-12 грудня 1977 і Екзекутиви Молоді Світової Антикомуністичної Ліги в дні 7-8 грудня 1977 р. в Лос Анджелесі.

Завданням цих сесій було: підготовка 11-ої Конференції Світової Антикомуністичної Ліги і 8-ої Конференції ВАЯКЛ (молоді), які мають відбутися весною 1978 р.

У комунікаті, прийнятому однозгідно, відмічено необхідність „вимагати від ЗСА здійснити їх власний Державний закон ч. 86-90 з 19 липня 1959 про поневолені нації”.

У комунікаті ВАКЛ азкликає вільну Європу загострити свою чуйність проти т.зв. еврокомунізму, закликає народи на Близькому Сході „довести до скорого і тривалого миру, захищаючи себе від міжнародного комунізму”.

У Комунікаті Екзекутиви ВАЯКЛ стверджено: „Брутальність російського комунізму ясно задокументована переслідуванням релігій, мов і культур поневолених народів в СРСР і сателітних країнах. Найбільше типовим прикладом такого здавлювання фундаментальних людських прав і національної суверенності є Україна. Гельсінкські домовлення, що є вислідом переговорів Кіссінджера, промостили шлях для дальшого гноблення, яке не полегшила закордонна політика теперішнього уряду ЗСА. У висліді постійного зброєння Москви Західна Європа є порівняльно безборонна тому, що в таких країнах як Франція, Італія, Іспанія і Португалія еврокомунізм посуває їх в такому напрямі, який допомагає, щоб напад Москви був ще більше ефективним.

„ВАКЛ засуджує усі роди колоніалізму й імперіалізму і визнає право на національну незалежність усіх народів світу, як гарантію справедливого миру і безпеки. Отже ми захищаємо національний принцип політичної організації світу проти принципу імперіального... ВАКЛ всебічно підтримує визвольні рухи поневолених народів. Авторизований представник національно-визвольних організацій поневолених російським імперіалізмом і комунізмом націй в СРСР і сателітних державах мусить бути членом Екзекутивного Комітету ВАКЛ...”

Під час сесії Екзекутиви промовляв на тему нуклеарної війни генерал Роберт С. Річардсон, президент Американського Інституту Закордонної Політики. Одночасно був висвітлений фільм про загрозу воєнного нападу Москви.

У засіданні Екзекутиви прийняли участь усі її члени: Комплекс поневолених народів — АБН репрезентував Ярослав Стецько, дорадники: мгр Слава Стецько і д-р Й. Кашкеліс (Литва), Африку — посол А. Б. Менса (Ліберія), АПАКЛ (Антикому-

ністична Ліга Азії) — д-р Ку Ченг-канг, амбасадор д-р Ган Лі-ву і дорадники, КАЛ (Латинська Америка) — д-р Р. Родрігез і проф. Р. Гуереро та дорадники, Корею — д-р Й. С. Бу, Японію — О. Кубокі, Тайленд — ген. П. Куляпічіто, В'єтнам — полк. До Данг Конг, Бразилію — К. Барбері, Західню Європу — П. Ванкеркговен (Бельгія), Філіппіни — сен. Е. Рой, Близький Схід — сен. д-р Ф. Теветоглю (Туреччина), заступник ген. секретаря координативного органу сорока двох ісламських країн, Північну Америку — проф. д-р Р. Пірсон і дорадники, ВАЯКЛ — Х. Л. Агіляр, (Мехіко).

Для учасників обох Конференцій організували прийняття — американська делегація, ген. консул Китайської Республіки і революційно-визвольна організація Куби „Альфа 66”.

Під час прийняття промовляли: мгр Слава Стецько, ген. секретар КАЛ — проф. д-р Р. Родрігез, кол. голова ВАКЛ — проф. Р. Гуереро (Мехіко), ген. секретар „Альфа 66” — А. Назаріо Сарген, д-р Ку Ченг-канг, теперішній голова ВАКЛ, кол. спікер парламенту Філіппін сен. Б. Рой.

У засіданні Екзекутиви Молоді ВАЯКЛ приймали участь: Ліда Василян і Б. Демків (Україна), голова Лі Сеунг-Єун (Корея), місто голова — Алі Абозакук (Близький Схід), представники Іспанії, Мехіко, ЗСА, Гватемали, Японії.

Екзекутива ВАКЛ прийняла низку нових членів з різних країн, асоційованим членом ВАКЛ стала Організація Оборони Чотирьох Свобід України, на внесення голови АБН. Асоційованим членом є вже Ліга Визволення України (ЛВУ). Запропоновані головою АБН сугестії до фінального комунікату були узгоджено прийняті. Згідно з звичаєм, гостей-промовців, які не є членами ВАКЛ, запросить американська делегація, що є на 1978 р. господарем Конференції.

Членом вужчого Комітету для опрацювання фінального комунікату ВАКЛ (в склад якого входили представники ЗСА, Південної Америки і Азії) була мгр Слава Стецько, а комунікату ВАЯКЛ — Ліда Василян.

Під час нарад обговорено низку важливих проблем протибольшевицької боротьби, а в індивідуаль-

Д-РОВІ МИХАЙЛОВІ КУШНІРЕВІ — 80 РОКІВ

Головна Управа Організації Оборони Чотирьох Свобід України і Редакція „Вісника ООЧСУ” вітають д-ра Михайла Кушніра з нагоди 80-річчя цього визначного філософа, суспільно-політичного діяча, публіциста, мистецтвознавця-графіка, члена Головної Управи ООЧСУ, першого голову АДЖК і постійного співробітника „Вісника ООЧСУ”, в якому вмістив він десятки високоцінних статей.

ГУ ООЧСУ і Редакція „Вісника” бажають Ювілятові кріпкого здоров'я і ще довгих років плідної праці для добра українського народу і його культури.

В. К.

“СУТІНКИ ПЕРЕД СВІТАНКОМ”

Відомий советолог Юджін Метвін пробує передбачити в травневому числі „Рідерс Дайджесту” найближчу майбутність на кремлівському Олімпі. Протягом більше як рік, — пишав він, — увагу цілого світу привертала до себе вибори американського президента. Тим часом уже кілька років відбуваються невидимі „вибори” в Кремлі наступника Брежньєва. Відслідкувати „виборів” генерального секретаря КПСС з необмеженою владою над 254 мільйонами людей і зосередженою в його руках військовою надпотою матимуть поважне значення для справи миру чи війни.

В З'єднаних Штатах переможець у виборах „окупує” Білий Дім на чотири роки з певністю і розпоряджає величезною, хоч обмеженою, владою. В Союзі Радянських Союзів генеральний секретар КПСС ніколи не певний завтрашнього дня, коли внаслідок палацового перевороту його місце може зайняти особа, що ніби найменше претендує на найвищий пост у державі.

В грудні минулого року Брежньєву сповнилося 70 років і здоров'я його дуже захитане. Тінь нового Сталіна, який може зринуть на поверхню політичного життя, напевно зганяє сон з очей 15 членів Політбюро, пересічний вік яких становить 66 років. Проте, вони вперто тримаються своїх портфелів, не допускаючи на свої місця представників нового покоління. На протязі останніх десятих років усунуто зі складу Політбюро лише двох членів, які могли б захитати рівновагу в цій найвищій в СРСР установі. Члени Політбюро зустрічаються раз на тиждень для нарад. Вони, крім участі в Політбюрі, очолюють ключові позиції в закордонній політиці, збройних силах, сільському господарстві та інших секторах економіки. Не контролювані ніким, вони ведуть свою роботу в абсолютному секреті. Це вони вирішили, не питаючи нічної згоди, перевести інвазію в Чехо-

них розмовах з визначними діячами різних континентів, у тому з американськими знатоками, була нагода з'ясувати наш погляд на стратегію протиросійської боротьби за розвал імперії. Роздано документацію про нашу визвольну боротьбу.

Словаччині, розв'язували кубинську кризу в зв'язку з інсталяцією там советських ракет, втручались у справи Анголі, Португалії та Іспанії.

Політбюро є своєрідним закритим клубом на зразок організованих Мафією із самопризначуваними членами. Вони мають визначити наступника Брежньєва і членів Генерального Секретаріату КПСС, які в свою чергу призначають провінційних партійних „босів”. Вони укладають з „вірних людей” список 287-членного Центрального Комітету і Ради Міністрів, контролюють вибір 5000 делегатів на з'їзди партії, які відбуваються щоп'ять років.

Брежньєв, наступник Хрущова, прийшов до влади в жовтні 1964 року як речник і представник партійних бюрократів і мілітарно-індустріального комплексу. У своїй програмі він, як і його попередник, віддає пріоритет важкій, тобто військовій, промисловості супроти легкої, яка має задовольняти потреби населення в продуктах щоденного вжитку.

Це є неможлива річ, — твердить Юджін Метвін, передбачити точну дату кризи, загроза якої звисає над Кремлем, бо советські правителі-прагматисти ведуть політику маневрування, уникаючи гострої конфронтації з Заходом, а рівночасно творячи революційні запальні точки на всіх континентах в підготові опанування світу комуністичними силами, в яких домінуючу роль мала б відігравати Москва.

Внаслідок веденої десятиріччями індустріалізації і урбанізації загальний освітній рівень населення в СРСР значно підвищився і інтелігенція, а також передові верстви робітництва і селянства відкидають обов'язкову в СРСР науку Маркса-Леніна, хоч партія все ще тримається і не думає зрікатися мертвих догм, на яких створено советський режим. Так зростає і міцніє масовий пасивний спротив і шириться, передусім у т. зв. союзних республіках, зокрема на Україні, підпільний націоналістичний рух. В Кремлі це розуміють і тому в советській пропаганді на першому місці ставиться боротьба з „буржуазними націоналістами”.

В такій ситуації советський режим змінює

ом Союзного Союзу на незалежні націо-
нальні держави.

“Зміна ваги” в Кремлі може бути іскрою,
яка запалить революційним вогнем поневолені
Москвою народи, що на цю іскру давно че-
кають.

**СТРАНИ УКРАЇНСЬКИХ ВУГЛЕКОПІВ
В РУМУНІИ**

Посилаючись на ближче не подані, але нібито
певні джерела, дописувач ніо-йоркського, Нового
Руського Слова” Юрій Мейер пише про події, що
мали місце у вугільному районі Румунії, в Карпат-
ській долині і її голівному місті Лупені, частину
якого становлять українці, які, споконвіку став-
ляться неприязно до кожного Румунського уряду”.

Умови життя і праці тамтешніх вуглекопів, пише
автор цього допису, дуже тяжкі. Селища, де вони
мешкають, складаються з брудних халуп, і чужин-
ці, які знають цю місцевість твердять, що життя
пих румунських громадян — на рівні життя англій-
ських вуглекопів у Великій Британії, а тому,
тому самому рівні, яким обурююся Маркс і з осу-
ду якого почався комунізм. Заробіток такого Румун-
ського вуглекопа — біля 32 доларів на місяць.

Ось що сталося в Лупені, — пише автор допису,
— 1-го серпня минулого року. Замість їти в заботі,
вуглекопи зібралися біля будинку місцевого комі-
тету партії і — проголосили страйк. Вони протесту-
вали проти нового урядового декрету, згідно з яким
робочий стаж для одержування пенсії підвищував-
ся з 25 до 30 років. Вуглекоп, який не працював
п'ятьох років і був скалічений на праці, ніякої пен-
сії не одержував.

До страйкарів приєдналися робітники з інших ко-
палень, розташованих у Карпатській долині, а на-
ступного дня припинило роботу ще 35.000 робітни-
ків.

Страйкарі не взяли під увагу намовляння деле-
гації на чолі з заступником прем'єр-міністра Вер-
дета і міністра гірничої промисловості Багата.
Вони заявили, що говоритимуть тільки з Чаушеску,
і взаємні делегати як закладники.

Чаушеску, який “відпочивав” тоді в Криму, не-
підприємливо прийїв до Лупені. Страйкарі зустріли його
лайками та насмілками. Після того вони подали
йому список своїх вимог з 17 точок, які Чаушеску
“прийняв”, а потім здушив страйк, виславши до
Лупені 2.000 солдатів. 400 страйкарів переселено
до інших районів країни.

Чаушеску, який побував восени в Лупені, на-
водить слова одного вуглекопа: “Зараз нічого не
вдїеш, але почекайте до весни!”

**ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЄСОВИИ ФОНУ
“ВІСНИКА”?**

свою внутрішню політику з наступальної на обо-
ронну, застрашувальну, загострюючи міри по-
карання до крайньої межі. За ту саму, “про-
вину”, як читання чи поширювання негетель-
ної літератури, на Україні каравать “винних”
далеко суворіше, як в Росії так званих диси-
дентів, які хочуть лише реформувати режим.
З тієї ж причини не випускають на Захід у в'яз-
нених в тюрмах і психіатричних лікарнях
українців.

Хоч в Політорі і ЦК партії легальної опо-
зиції немає, напевно існують там свої прихо-
вані “голуси” і “аструби”, які у випадку за-
гострення кризи можуть вийти на поверхню
і розпочати внутрішню боротьбу, що приведе
до палачового перевороту. В цій боротьбі го-
ловним мотивом буде змагання за владу, а не
за мертві вже ідеї. Стефан Лосоне з Гувєрв-
ського інституту в Стенфорді заявив: “Від ро-
ків провід КПРС тільки розколотий поміж
ортодоксами, які контролюють партію, і помір-
кованими реформаторами, які поступово зби-
жаються до ключових позицій. Застій, що за-
панував під владою Брежнєва, є яскравим ви-
явом цього розколу, а не стабільності, в яку
віряв американська політика. Вийшеть інтели-
гентніших членів ЦК КПРС, не кажучи вже
про безпартійних інтелектуалів, робітників і се-
лян, визнають konieczну потребу негайних ре-
форм.” Застій і стагнація, — пише Мейер, —
можуть бути сутінками перед світанком”. Ціло
прискорити прихід “світанку”, який напевно
без заохплення зустрінуть поневолені Московою
народи, Мейер пропонує вже випробувати “ін-
струменти”, що ними можна було б демократи-
зувати советський режим. Очевидно, до цих
“інструментів” належить і “справжній детал”

на якому Захід добре таки попікся.

Прихід до влади “реформаторів” не змінить
істоти советського режиму. Найбільш імовірно,
що після своєї перемоги вони його не згадї-
нять, а ще більше загострять, бо кожна ре-
форма автоматично гатнутьме за собою шораз
нові реформи, породжуватиме шораз більші ви-
моги населення, яких Кремль, щоб затишити
ся большевицьким, не зможе задовольнити. І
тільки розкол поміж членами Політорна поши-
риться на широкі маси, стане не розколом, а
революцією, яка закінчиться неминучим розва-

НОВІ МЕТОДИ КГБ

(УЦПС — Відень) — Містимо уривки вражень людини, яка в переїзді з України передала їх у письмовій формі. Вони оформлені в сконденсованій формі.

„Те, що розказують деякі цьогобічні туристи, відвідуючи Україну, мовляв, там дуже змінилося на краще, на жаль, не можемо підтвердити. Змінилися деякі люди, які з другим приходом російсько-большевицьких військ на українські землі зазнали жахливих страхіть. Тепер ті всі, які все те перейшли і ще живуть, — замовкли, бо вже не мають сили переживати ще раз фізичні і моральні муки. Лише одиниці виступають відважно проти всілякого нахабства окупанта. Про долю деяких із них відомо й за кордонами ССРСР.

Найновіші методи ліквідувати „ворогів народу” — це „автомобільні випадки” на вулицях, під колесами мотоциклів, від ножів нібито під час бійки і т.п. Гинуть юнаки, студенти, комсомольці і старші. Деяких ліквідують через задушення і повішення, про яких у рапортах міліції, КГБ і суду подається як про самогубців.

Вся увага чекістів звернена на українських націоналістів і таких стараються фізично знищувати. Наша думка така, що комунізм в Україні зійшов на задній плян, на перше місце поставлено русифікацію. Напр., у Львові в міських і обласних установах, радіо-телевізійних програмах переважає російська мова. Навіть під час праці вимагають вживати російської мови.

Церкви, які ще не закриті у Львові (св. Юра, Преображення Господнього і Волоська), переповнені вірними. Церкви викликають враження музеїв, все старе, понищене, вірні сумні і мовчазні, зате моляться щиро і очікують кращої долі.

Села втратили свій питоменний характер. Зникли традиції і звичаї, наша вишивка пішла в забуття. Молодь втікає до міст, не має зацікавлення в колгоспах, а з міст нашу молодь відправляють в російські міста. Відірвані від власної землі й оточення, молоді одружуються з чужинками і пропадають в чужому морі. З другого боку, молодь дуже горнеться до науки, але, щоб вступити до університету або інститу-

ту — треба обов'язково дати хабаря від 2 до 3-ох тисяч карбованців. Їх звичайно беруть партійні.

Московський уряд продовжує топити горе населення в горілці. Запиваються по селах і містах. За виріб самогону карають штрафом від 15 до 30 карбованців. На вулицях продається пиво, яке держать у великих бочках. Пиво дуже дешеве. По 5-ій год. по полудні можна на вулицях зустріти людей, які „заганяють качки”. Водії таксі, здебільша росіяни, без особливої причини лаються брудними словами.

Крамничні полиці дуже вбогі, немає взуття, не говорячи вже про м'ясо. Коли появиться в продажу мука, довгі черги стоять, щоб її купити.

На ринках продають квіти і городину, яку доставляють колгоспники зі своїх присадибних ділянок. Городиня дуже дорога.

Збіжжя подекуди косять ще зеленим для худоби. Такого „мудрого” господарювання ніхто не збагне. Пізніше ССРСР закуповує пшеницю в Канаді і в ЗСА, але в ССРСР вся преса, радіо і телевізія про те мовчать.

Священики належать, поза чекістами в рясах, до найнещасливіших людей. Матеріально їм не зле поводить, бо кожен з них обслуговує декілька сіл, коли церкви ще там відкриті, бо вірні їм допомагають, але морального вдоволення не мають. КПСС і чекісти їм не довіряють і далі переслідують, а їхні діти не можуть дістатися на кращі посади. Між кол. українськими католицькими священиками, а тепер православними, і тими, що залишилися вірними УКЦеркві, утворилася прірва, яку зорганізували і поглиблюють чекісти.

Населення ненавидить і вороже ставиться до приїжджих, зокрема до „кацапів”, які займають ключові посади в компартії, КГБ та інших установах, заводах, фабриках. Вони хочуть показати свою вищість та упривілейовані позиції. Брутальна їх поведінка доповнює картину дійсності на українських землях.

Багато людей слухають закордонні програми і довідуються про все, що діється не тільки поза межами, але й в межах ССРСР. Протести українців у вільному світі проти злочинів російських великодержавних шовіністів, зокрема

Михайло Кушнір

ДОСЛІДЖУВАННЯ І НАВЧАННЯ

НАУКА І ОСВІТА ЯК ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

(продовження)

Окреслення науки й освіти з речевого становища, як функцій збагачування знання і поширювання його серед людей, вело — як ми бачили — до конфлікту між ними і до щораз виразнішої деправації кожного з них. Науці, відірваній від освітніх потреб і від особовості дослідника, загрожувала небезпека тісної спеціалізації, байдужого причинкарства і продуктивістичного полювання на висліди. А освіта, популяризуючи знання, зривала контакти з істотними особовими потребами людини й ставала знарядом професійної кар'єри, вимаганням законами й іспитами. Зі становища динамічного, особотворчого розуміння процесу досліджування і вивчання, можна цілком інакше бачити стосунки науки до освіти та стосунки, що виникають між дослідниками, вчителями й учнями. І на основі цього нового розуміння можна усунути значну частину давніших конфліктів і небезпек.

Перемога виключно речевого стосунку до науки виявляється щораз чіткіше серед дослідників. Чим більше дослідна праця ставала зіституціолізованою й зформалізованою, чим більше вона ставала виконанням окресленої професії, чим частіше вона була тереном розгри амбітних суперництв і полюванням на ефектовні висліди, чим більше починала загрожувати їй небезпека перетворення на таку функцію, яку можна виконувати не ангажуючи себе цілого — тим сильніше починали підноситися голоси, що домагалися трактувати науку, як особливо важливу справу, потверджену життям дослідника, який повинен наближатися до ідеалу мудреця, а віддалюватися від типу функціонера чи продуцента.

Такий сенс мають висувані щораз частіше під адресою науки жадання „гуманізації”. Вони

в обороні політичних в'язнів, підносять там наше населення на дусі і водночас допомагають, бо Кремль дуже вразливий на опінію вільного світу”.

є особливо сильні, як реакція, в Америці, країні, яка, роблячи все на велику скалю і в дусі продуктивізму, значною мірою зіпхнула наукові дослідження на рівень чисто речевої продукції.

Ці вимоги ставлять так гуманісти, як і природники. Відомий історик стислих наук, Джордж Альфред Сартон, так окреслює це завдання: „Єдиним способом гуманізації наукової праці є пронизування її історичним духом... бо, хоча наука досягає вершин абстракції, вона все ж таки у своїй генезі й розвитку є твором глибоко людським. Кожне наукове відкриття є овочем людства і свідцтвом його могутности... Скільки разів потрапимо дещо краще схопити дійсність, стільки разів можемо краще окреслити наш до неї стсунок. Поділ на гуманістичні й природничі науки не є істотний: кожна галузь науки, залежно від того, як її потрактуємо, може мати характер чужого натуралізму, але таксаж кожна може стати близькою людині. Якщо будемо пам'ятати, якою глибокою людською потребою є наука, зробимо її найсильнішим осередком гуманізму; якщо забуваємо про це і будемо плекати науку виключно для інформаційних цілей або як матеріал для професійної освіти, тоді наукова праця, навіть цінна з чисто технічного становища, втратить всяку виховну вартість”.

Розуміння наукової праці як діяльності важливої особово, що абсорбує цілу людину й формує, згідно з її найглибшими потребами, стосунок до буття в засязі пізнання та гармонізованої з іншими особовими силами, які окреслюють інші сферу стосунку до дійсности, не вичерпують гасла гуманізації науки. Бо наближення її до людини означає наближення не тільки до дослідника, але й до консумента. З цього становища схопив проблему гуманізації науки американський історик Джеймс Г. Робінзон у книжці „Гуманізування знання” (U. N. Robinson ' „The Humanizing of Knowledge” — 1924). Він намагається доказати, що доте-

перішня наука розвивалася завдяки незалеженню від світоглядних потреб і людських турбот, завдяки наполегливій і часто бездушній раціоналізації та механізації явищ і завдяки дріб'язковій дослідній спеціалізації. Таким способом науку „здегуманізовано”. Але сьогодні прийшов час переборювання цих метод, які, потрібні в добі поставання науки як охорона її об'єктивності й самостійності супроти старих сил культури, таких, як релігія і мета-

фізика, — стають гальмою дальшого розвитку. Наука мусить знайти шлях до людини. Мова вчених мусить бути доступна загалові. Наукова книжка не може бути байдужим і нудним трактатом — вона мусить бути живою і збуджуючою лектурою. Наукова книжка повинна бути писана так, щоб збуджувала зацікавлення, освічувала, потрясала інтелектуально, а не так, як підручник, до якого ніколи не повертаємося вдруге і який не можна без зусилля дочитати до кінця. Наукова книжка повинна мати вплив на читача, і саме цей вплив, це діяння на читача, а не виявлювання власного знання й читаності, повинно бути ідеалом тих, що пишуть. Тепер потрібний новий тип дослідників — не тільки для добра загалу, але й для добра самої науки. Таких, що потрапили б додати дійсність, яку не один раз надто заслонювали вербальні абстракції. Таких, що потрапили б звільнитися від переседи критично-бібліографічної полеміки і перестали турбуватися передусім про окреслення своєї позиції на мапі дотеперішніх становищ і теорій в науці; таких, що зрозуміли б, що предметом досліджень є сама дійсність, а суди про неї тільки знарядом і допоміжним матеріалом. Таких, що потрапили б доконувати синтетичні наукові дослідження, перемагаючи таким чином небезпечну для глибшого розуміння речі спеціалізацію.

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ СТЕПАНА БАНДЕРИ І СТЕПАНА ЛЕНКАВСЬКОГО

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Вже кілька років місцева Станиця Пласту й Осередок СУМА, чергуючись у виконанні програми, спільно вшановують Героїв з-під Крут. А цього року ці дві молодечі організації вшанували на громадському форумі пам'ять Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери в 16-ту річницю його смерті.

В неділю, 16-го жовтня м.р., при чисельній участі вірних, з прапорами трьох організацій, Станиці Пласту, Осередку СУМА і Відділу ООЧСУ, в місцевій церкві після Служби Божої відбулась заупокійна панахида, після чого вірні й обидва священники перейшли до прибраної портретом залі.

Голова Відділу ООЧСУ Іван Кравчук схарактеризував Великою Сина України, який своєю боротьбою за волю і державну суверенність України єднав українських патріотів і всі прошарки народу. Коли молодечі організації — сказав п. Кравчук, — відзначають такі річниці, то це не тільки їхній салют Борцям за Волю, але разом із тим надійна переміна залишеного цим Борцям дороговказу.

Голова Осередку СУМА Нуся Вох відчитала реферат про життєвий шлях Провідника, що став зразком для доростаючих поколінь; а сумівка Оксана Шеремета відчитала вірш „Присвяту сл. п. Степанові Бандері”.

Програма була скромна, але дбайливо виконана. В наступному ініціатива у підготові програми такої річниці буде, очевидно, в руках Станиці Пласту, бо ці дві молодечі організації чергуються. Приклад гідний наслідування.

На початку листопада наспіла болюча вістка про смерть одного з основоположників й ідеолога націоналістичного руху, колишнього Голови Проводу ЗЧ ОУН проф. Степана Ленкавського. 10-го листопада скликано жалобні ширші сходи членів Відділу ООЧСУ, на яких відповідну доповідь виголосив голова Відділу, вшановуючи світлу пам'ять революціонера-мислителя, що всім своїм серцем і здібностями понад п'ятдесят років служив Визвольній справі. А в сороковий день у місцевій церкві свв. Петра і Павла, при численній участі вірних, відбулась за Нього Служба Божа і Панахида. **І. К.**

Ця програма гуманізації науки становить безсумнівно одне з найважливіших явищ сучасного умового життя. Вона є засадничою протилежністю речевого розуміння знання. Намагається зробити з нього живий складник людської постави супроти буття і хоче бути формуванням тієї постави. Стоїть на становищі, що людина не повинна бути знарядом постійно зростаючого знання, але повинна робити з нього знаряд свого розвитку.

Цим зміненням поняттям про наукову працю відповідають змінені теорії освіти. Освіта не дістає з рук мудреців чудесний камінь мудрости, ключ, що відкриває по черзі і без труду ворота таємниць. Не дістає готовий скарб знання, ані штивний взір умілостей. Освіта не є мілкою легкуватістю популяризації. Не є повторюванням і запам'ятовуванням. Вона є здобуванням інтелектуальної культури і тому вимагає увійти в себе, пробудитись з вигідної вегетації, яка ні-

чого не жадає і ні з чого не дивується, підняти труд на власну руку. Ніхто ні за кого не відробить тієї праці. Кожний мусить її виконати сам за себе. В цьому значенні ця нова теорія освіти перемагає засаду неутральности, яка вимагала, щоб кожний вдивлявся і запам'ятовував той образ дійсности, який здобуває об'єктивне знання. Освітні змагання, як шукання і творення власної інтелектуальної культури, власної умової постави супроти світу, стають зрізничкованою працею суспільно й індивідуально. В цих змаганнях беруть участь не тільки інтелектуальні сили людини, але вона є сама цілим собою.

Тому поняття освітньої діяльности здобуває зовсім нове значення. Вона перестас бути популяризацією, стає служінням людині, створюванням умовин, що сприяють поглибленню її життя. Таким способом непомірно поширюється засяг її завдань і можливостей. Не надуживає цього слова той, хто твердить, що народня освіта виникає з усіх подій в народі й поширюється сама шляхом живого передання. Народ не інакше набуває освічення в релігії, в політиці, в моральности, як тільки за допомогою великих прикладів. Потрібні йому для цього великі чини, отже великі люди. Освіта в цьому значенні є поглибленням інтенсивности суспільного життя, поширюванням овидів діянь і обов'язків, витворюванням постави супроти життя. Освіта в стислішому значенні, інтелектуальна освіта, є глибоко з тією зв'язана і її не можна успішно плекати в якихбудь суспільно-культурних умовах. Вона вимагає сприятливої атмосфери. Розцвітає сама з себе в середовищі, яке має силу духовного пробудження особовостей, дисциплінування їх ідеалами і вимаганою творчою діяльністю. Освітня діяльність школи перестас бути успішною, коли учні, закінчивши науку, входять у суспільно-професійне середовище, яке не має формувальних властивостей.

Підходячи до науки з цього динамічного й особотворчого становища, бачимо глибше й гармонійніше, ніж з точки речевого зору, можливість їх співпраці. Вони стають співдіючими чинниками творення інтелектуальної культури. Живі й поглиблені освітні зацікавлення становлять не тільки єдину й найліпшу атмосферу для наукової праці, але непомітно переформо-

вуються в дослідну діяльність. Дослідний труд учених здобуває безпосередній освітній відзвук.

Межу поміж наукою і освітою не можна визначувати так виразно і штивно, як це робили з речевого становища, яке трактувало їх як дві якісно різні і тільки прилеглі одна до одної діяльності людської діяльности. Ті простірні аналогії, які визначають окремі місця науці й освіті, є помилкові. Ближчі до правди були б хемічні аналогії. Бо в суті речі наука й освіта взаємно себе пронизують, проникають, становлячи водночас стоп, в якому кожний із складників може виступати в різній інтенсивности. Тому теж належить інакше окреслити стосунки, що виникають між дослідником, учнем і учителем. Згідно з давніми засадами, можна було шляхом аналогії з продуцентами, посередниками і консументами виразно знати, кого маємо називати дослідником, кого вчителем, кого учнем. З уваги на вартість вислідів інтелектуальної праці можна ділити людей на різні категорії і називати дослідниками тих, яким, завдяки систематичним студіям, вдається зформулювати нові й визнані в науці суди, вчителями тих, які їх переказують іншим, а учнями таких, які їх засвоюють і запам'ятовують. Але все це є схоплення із зовнішнього становища у відношенні до одиниці, з суспільного становища. До цієї суспільної кваліфікації достосована наша мова, і тому, коли хочемо схопити ті процеси з динамічного, особотворчого, формуючого становища, натрапляємо на труднощі в називанні. Бо з цього становища затираються межі давніх категорій. В певному значенні учнем є кожний, хто навчається. Але zarazом є частинно більше або менше дослідником. А водночас, променюючи цим внутрішнім зусиллям на оточення, стає й учителем. Осягання і поглиблювання власної інтелектуальної культури лучить цих усіх людей. Учитель і учень перестають дивитися на дослідника як на мага, що володіє силами природи, як на диктатора, що будує знання. Дослідник виростає понад інших своєю жарливою наполегливістю шукання інтелектуального ладу, щирістю формулювання думок, пристрастю обсервацій, сумлінним, відповідальним стосунком до слова, підкоренням себе вимогам правди. Стає взором певного типу життя. Учитель перестас бути посередником і продавцем знання; стає виконавцем суспільної служ-

би будження ближніх і допомагання їм формувати себе. І учень перестає бути об'ючуваним відомостями невільниким, примусовим відбирачем продуктів науки, а стає людиною, що шукає свою культуру.

Нав'язуючи до попередньої аналогії з господарськими процесами, можна сказати, що dokonується велике усупільнення продукції і консумції.

Цей новий спосіб розуміння науково-освітніх проблем, що засновується на взаємному, внутрішньому їх зісполненні, на поширенні їх серед суспільства і нав'язанні до людської потреби формувати себе, виявляє — як ми бачили раніше — стислий зв'язок, який виникає між інтелектуальною культурою і особовим та суспільним життям. Тому цей гармонійний образ зісполнення науки й освіти з людиною є водночас візією нового збірного ладу, нових умов існування, нової організації професійної праці, нового світу, світу націоналістичного гуманізму, в якому будування інтелектуальної культури могло б dokonуватися як безпосередній і природний вицвіт життєвих ситуацій кожної людини.

(Далі буде)

ВІДДІЛ ОЖ ОЧСУ В ПАЛАТАЙНІ

5-го листопада м. р. відбулося посвячення організаційного прапора Відділу ОЖ ОЧСУ в Палатайні. Цей день надовго залишиться в пам'яті цілої громади міста Палатайну. Управа Відділу ОЖ ОЧСУ під керівництвом голови п. С. Мороко провела дбайливу підготовку свята.

У великій залі СУМА зібрались чисельна громада та представники Організацій Українського Визвольного Фронту з Чикаго й околиць. Церемоніал посвячення прапора проводила голова Головної Управа мгр. Уляна Целевич-Стецюк. Акт посвяти довершив о. Орест Кулик, парох парафії св. Андрія УПЦ в Аддісон.

Хорунжі Є. Луцак, Г. Которинська, О. Коцко, склали приречення, куми держали стяжки.

Серед гостей були представники міського уряду на чолі з мейором, які вітали українську громаду.

Бенкетом провадила п. Надія Голяш. Пояснення англійською мовою давала культурно-освітня референтка п. Марійка Курпіта.

У мистецькій частині виступав хор ОУВФ „ДНІПРО” під кер. Степанюка Ярослава. Виступало з гарною програмою тріо в складі: Филипович, Карасейчук, Масник. Акомпаніював сумівець П. Гончаров.

Пані Г. Которинська продекламувала вірш присвячений прапорові.

Святочне слово виголосила мгр У. Целевич-Стецюк.

Представники Організацій вітали Відділ ОЖ ОЧСУ в Палатайні, бажаючи дальших успіхів у праці на політично-суспільній ниві.

Надія Голяш

ЧОМУ МОСКВА БОЙТЬСЯ „ЖУКІВ-ТОЧИЛЬНИКІВ”?

Велику статтю в „Літературній Україні” (з 22 листопада м.р.) якийсь В. Большаков присвячує дисидентському рухові в Росії. При цьому українських патріотів, які вимагають належних прав для України, він цілковито оминає. Тема ця для большакових надто небезпечна.

Про що ж пише Большаков у своїй вельми розлогій статті?

На підставі інструкцій з Відділу пропаганди КП СС він старається переконати читачів „ЛУ”, що дисиденти — це мізерна жменька людей із звихненим мозком, які (звичайно!) за фінансовою підтримкою чужоземних розвідок, як оті „жуки-точильники”, силкуються підгризти „непохитний дуб соціалістичної системи” і „розм'якшити” совєтський режим, щоб він пішов на різного роду поступки капіталістичному світові.

Про Сахарова Большаков, не зморгнувши оком, пише, що живеться йому в Москві (?) дуже добре, що одержує він високу платню, і ніхто йому не перешкоджає в його науковій праці. Натомість, „віддячуючись” совєтській владі, він старається роздумувати своїми „науковими трактатами” холодну війну і змобілізувати світову опінію проти „країни зрілого соціалізму”. Солженіцин, пише Большаков, узяв його бі за антисовєтську зброю літературу. Але і його „дузир луснув”, бо читачі і захисники Солженіцина зрозуміли, що є він не лише антисовєтською людиною, але разом з тим монархістом і профашистом. Свідчить про це, мовляв, хоч би його розпопуляризований на Заході „Архіпелаг Гулаг”. Навіть в Ізраїлі, гвалтуючи правду пише Большаков, куди Солженіцина запросили на постійне проживання, з соромом визнали, що він до всього того ще й антисеміт-чорносотенець.

Отже, „жменька жуків-точильників” намагається „піддати комуністичну ідеологію зсередини і розповсюджувати буржуазну ідеологію. Вона під'юджує капіталістичні уряди втручатися у внутрішні справи комуністичних держав і підготовляє світову пожежу”. Цим і страшить Брежнев західній світ, щоб приборкав у себе діяльність емігрантських організацій, заткав рота тим, які не хочуть думати й робити так, як наказує Москва.

Але ж куди дивиться „всевидюче око” КГБ? Як може воно терпіти, щоб „жменька жуків-точильників” розпанощувалась у країні „зрілого соціалізму”?

Іван Левадний

ПОБУТОПИСЕЦЬ ЗНЕДОЛЕНОЇ ГУЦУЛЬЩИНИ

У славній плеяді українських письменників Галичини, що виступили наприкінці минулого століття поруч Кобилянської, Стефаника, Мартовича, Маковея, Бордуляка, бачимо й Івана Семанюка, знаного під прибраним ім'ям Марка Черемшини і тематикою своїх творів, добрим знанням душі селянина, його повсякденних турбот та горя — близького до Стефаника.

Народився він 13 липня 1874 року в селі Кобанах Косівського повіту на Гуцульщині в родині сільського дяка, дитинство провів у діда Олексюка, де панували стародавні гуцульські традиції.

Закінчивши сільську школу, юнак у 1889 році вступив до Коломийської гімназії, де вчилися у старших клясах Стефаник і Мартович. „У гімназії, — згадує Черемшина, — дець у другій чи третій клясі став я крадькома писати вірші”. Ці ранні твори не збереглися. В 1895 році написав він оповідання „Керманич” і драму „Несамовиті”, зображуючи життя рідної Гуцульщини — в оповіданні вивів гуцула-керманича сплавників лісу на Черемоші, у драмі — молодих ентузіастів, що прагнуть вести культурну працю серед темного народу. Під оповіданням „Керманич” уперше з'явилося прізвище автора — Марко Черемшина.

У 1896-1901 роках Черемшина студіює право у Віденському університеті і своєї літературної праці не лишає, в 1896-1898 роках друкує в журналі „Дзвінок” твори для дітей.

му”, критикувала її систему, засилала, як стверджує Большаков, свою підривну літературу до ССРСР?

Чи можливе це було за Сталіна? Звичайно, ні! Значить, послабляли совєтські органи безпеки, де кваліфікувалися внуки Дзержинського, і „жуки-точильники” занадто глибоко вгризаються в товщу „непохитного дуба”, щоб їх мізерну жменьку, можна було зліквідувати. Значить, поза тією „жменькою” активістів є ще численні її прихильники, які поповнюють ряди арештованих і засланих.

Про широку підтримку патріотів на Україні, про яку невільно писати большаковим в „Літературній Україні”, є самвидавня література, яка напливає мало не щодня на Захід понад головами большакових. Авторів цієї літератури ставлять своєю ціллю не підгризати дуб, а повалити його на корені і викорчувати.

Для творчого розвитку письменника велике значення мала зустріч у 1897 році у Відні з Франком. Великий Каменяр справив на Черемшину величезне враження і добрими порадами спрямував його на шлях творчості.

Даниною захоплення Черемшини творчістю модерністів були його оповідання „Нечаяна смерть” (1897) і цикл віршів „Листки” (1898 року), до якого увійшли вірші: „Ледові цвіти”, „Заморожені фіялки”, „Плач цвітів”, „Сумно одинокому”, „Весна”, „Симфонія”, „Щоб не тії гори”, в яких висловлює він співчуття до бідних, знедолених людей, у вірші „Осінь” змальовує вимушену еміграцію селян до Америки та Канади.

У 1899 році в „Літературно-Науковому Віснику” з'являються нові твори письменника „Святий Николай у гарті” і „Хіба даруймо воду”. У першому з них показана доля вбогого селянина, у якого за несплату податків забирають останню цінну річ — ікону Св. Николая. В другому творі оповідається, що навіть школа за австрійських часів стала тягарем для селян, бо відбирала працівника з хати, призводила до додаткових витрат. Але кінець-кінцем селяни усвідомлюють потребу освіти, що допомагає їм в боротьбі за кращу долю.

Закінчивши університет, Черемшина з 1901 року працює помічником адвоката в Делятині. В цьому році виходить у Чернівцях перша збірка його оповідань „Карби”, в яких письменник, змальовуючи рідну Гуцульщину, оповідає, як у ній „плачі горами стеляться”. Кожний з творів передає якусь характеристичну рису гуцульського побуту, відносин між людьми, матеріяльне і правове становище селян. Збірка починається автобіографічною новелею „Карби”, де зображено навчання селянської дитини в школі. Через усі новелі проходить тема матеріяльної нужди. Свою нездібність до праці старі селяни — герої новель „Дід” і „Бабин хід” розуміють як те, що вони більш непотрібні для життя. Героями більшості новель: „Основини”, „Зведення”, „Горнець”, „Грушка”, „Чічка”, „Злодія зловили” виступають селяни, лише подекуди їх заступають представники інших

верств, як жандари у новелі „Раз мати родила” чи лікар у новелі „Лік”.

У своїх новелях Черемшина звертає основну увагу на психологію героїв і тим був близький до Стефаніка та Мартовича, але кожний з них розкривав духовний світ людини по-своєму. Мартович зображує внутрішній світ людини через опис її зовнішності, наближаючись цим до маніри Панаса Мирного. Стефанік максимально скорочує зовнішні описи і послуговується прямою мовою, діялогами і монологами. Черемшина вдається до обох засобів, але зовнішні описи використовує для розкриття не стільки духовного світу героїв, скільки емоцій і почуття. Мова збірки багата на своєрідні гуцульські вирази та звороти.

Після виходу збірки „Карби” Черемшина півтора десятиліття нічого не друкував. У 1906 році він здобув ступінь доктора прав і в 1912 році відкрив власну адвокатську канцелярію у Снятині.

Чергова збірка „Село вигибас” зображує вже події першої світової війни. В новелі „Село потерпає” нема конкретних персонажів, подано лише опис битви „за третьою горою”: спалахують пожежі, тікають люди з села. У новелі „Перші стріли” змальований початковий період війни, у новелі „Зрадник” показано безглузду розправу австрійських вояків з ні в чому не винним селянином, якого запідозрили у зраді. У новелі „Село вигибас” письменник малює страшні наслідки воєнних дій, які, наче буря, пронесли над селом, зруйнували хати, винищили людей. Лише стара бабуся і молода дівчина Анничка лишилися живими. Герой оповідань „Бодай їм путь пропала” і „Після бою” сільський лихвар Дзельман, що уцілів і за австрійської і за російської влади, нажився на війні і руками австрійських командирів винищив кільканадцять односільчан з метою забрати їхнє майно.

Після 1-го листопада 1918 року Черемшина активно працював для західноукраїнського уряду, особливо коли резиденцією уряду став Станіславів. Коли Румунія за підтримку Польщі у війні проти ЗУНР захопила Покуття, Черемшина у складі української делегації їздив до румунського командування з проханням дати змогу українському військові відступити без

кровопролиття, але сам і вся делегація стали жертвами румунської підступності.

Про це Черемшина писав у своїй автобіографії: „Коли весною 1919 року румуни мали зайняти Покуття, а я з делегацією Станіславівського правління виїхав до них для переговорів, щоб заждали, аж наше військо само уступиться і щоб не прийшло до проливу крові, румуни задержали нас через цілу ніч, а світанком заграбили нам наш віз з кінями, казали нам вертати пішки до Снятина навперед їх війська, уставленого в розстрільну, і розпочали наступ. Кулі дзвеніли нам попід пахи, і тоді я кинувся у придорожній рив з водою і переležав тут у студенній воді три години та і з тої перестуди занедужав на нирки і досі з тої упертої недугивилічитись не можу”.

Після війни Черемшина знов як адвокат у Снятині захищав інтереси селян вже перед польським судом, провадив громадську працю, писав нові новелі з циклу „Парасочка”, куди ввійшли твори: „Інваліда”, „Парубоцька справа”, „Марічку голова болить” на родинно-побутові теми. У порівнянні з попередніми циклами цей цикл відзначався більшою життєрадісністю, хоч часами звучали і сумні мотиви.

Остання збірка „Верховина”, що вийшла в 1929 році вже по смерті автора, містила оповідання: „Верховина”, „Писанки”, „Ласка”, „На Купала — на Івана”, „Коляда”, „Бо як дим підойметься”, „Туга” з життя Гуцульщини після війни під новою — польською займанщиною. В оповіданні „Верховина” виступає знов лихвар Дзельман, що і при новій владі прибрав до рук не одне село. В оповіданні „Ласка” селяни, засуджені за якусь дрібницю до ув'язнення, просять як ласки ув'язнити їх негайно, щоб вони встигли вийти з тюрми до початку польових робіт. Їм відмовляють з огляду на переповнення в'язниці і лише за хабар приймають до ув'язнення. Прояви національної свідомості серед селян показані в оповіданнях „Писанки” і „Коляда”, де герої Роман Мокан та Іван Гавриш ведуть серед селян пропагандивну роботу за Україну.

Помер Черемшина в 1927 році. Як писав проф. Володимир Радзикович, цей оригінальний і талановитий письменник був справжнім співцем гуцульської Верховини.

В. Гут Кульчицький

БОРІТЬБА ЗА НАПРЯМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Найбільше ображає здоровий глузд об'єктивної людини „об'єктивність” політичних колюмністів і науковців від політики з клюбу т. зв. советологів. Згідно ж бо з тою „об'єктивністю” вони у своїх писаннях трактують однаково і ССРСР і ЗСА, немовбито в обох країнах існує однакова політична система й однаково проходять політичні процеси та взаємовідносини між загальною публічною опінією, масовими засобами інформації та урядовими чинниками.

Найяскравішим виявом такого трактування є еляборати про боротьбу і в ССРСР і в ЗСА між „голубами” та „яструбами” за напрями зовнішньої політики цих країн. А почали появлятися писання на цю тему особливо часто тоді, коли зросла й зміцніла у ЗСА критика політики детанту. Іntenції таких писань навіть не дуже приховується, бо їхні висновки виразно піддають думку, що теперішній провід ССРСР з Брежнєвим на чолі — це „голуби”, і як коло цього проводу Захід не буде ходити на пальцях, то його усунуть від влади „яструби”, і тоді буде біда.

ЯЛИНКА ДЛЯ ДІТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Перший раз в історії міста Палатайну запалено в день Різдва Христового велику ялинку, присвячену дітям українських політв'язнів. Ялинка стояла в центрі міста, а під нею був великий напис, який пояснював, чому її поставлено.

Підготовку встановлення символічної ялинки провела культ.-освітня референтка п. М. Курпіта. Пані з ОЖ ОЧСУ виготовляли прикраси, яким допомагав різьбар П. Гасюк. Також молодь СУМ та члени ООЧСУ допомагали в праці. Хор „Дніпро” під кер. диригента Я. Степаняка виступив із концертом колядок.

Мейор Палатайну п. Р. Гусс привітав українську громаду і передав побажання від усіх мешканців міста заявлячи, що Україна діждеться свободи і буде самостійною державою.

Пані М. Курпіта промовляла англійською мовою, вітаючи мейора міста та всіх співмешканців.

Пояснення про ціль встановлення ялинки дала українською мовою Надія Голяш.

Місцева преса подала знімки ялинки та звідомлення з імпрези.

Щовечора в часі різдвяного періоду світила українська ялинка, звеселяючи своїм слявом дітей — українських політв'язнів віщуючи прихід Месії, що принесе волю Україні.

Надія Голяш

Ігноранція чи свідоме замилювання очей

Проаналізувавши такі еляборати з журналістичного й академічного світів, запрошується питання: який зміст вони вкладають у слово „боротьба”? Чи вказують на якусь полеміку в советській пресі, радіо, на телевізії? Чи покликаються на масові вуличні демонстрації в ССРСР, які виявляють реакцію населення на такі чи інші зовнішньополітичні потягнення кремлівської кліки? Ні. Вони того не показують. Вони тільки роблять тасмничі міни, мовляв, ми щось знаємо. Звідки? Шептані інформації? Тасмні зв'язки? Алеж тоді читач чи слухач мусить вірити їм на слово. А скільки це їхнє слово важить? Порівняння того, що вони пророкували, з тим, що сталося, показує, що їхнє слово, висловлюючись народньою метафорою, не варте і зламаного шеляга.

Взявши хоч би наставлення в ССРСР до Сталіна. Навіть Хрущов засудив Сталіна тільки за його внутрішню політику. А нині всі потягнення Сталіна у зовнішній політиці советські історики описують як мудрі і вірні ленінським принципам.

Безперечно, в ССРСР ведеться постійно більш чи менш інтенсивна боротьба за владу. Там також напевно у замкненому крузі кремлівської кліки ведуть дискусії про такі чи інші потягнення на світовій шахівниці. Але не про напрям зовнішньої політики. Вона ж бо визначена ідеологією, від якої з часу перемоги большевизму в 1917 р. ще ніхто з кремлівських ватажків не відмовився.

Не тотожність, а протилежність

Зате у ЗСА боротьба за напрям зовнішньої політики завжди велася й ведеться, бо капіталізм, як то влучно зазначив відомий французький колюмніст Жан-Франсуа Ревель у своїм творі „Тоталітарна спокуса”, є „чисто економічною системою”, а демократія як політична система дає змогу виявлятися різним поглядам. І цю боротьбу можуть ясно бачити і други й недруги ЗСА; і ті, які беруть у ній активну участь, і ті, які стоять збоку та тільки приглядаються.

Зараз по закінченні Другої світової війни, в

добі сенатора Джо МекКарті та політики стримування тон цієї боротьби надавали вороги комунізму й СССР; у добі ж Ніксона-Кіссінджера і політики детанту до голосу прийшла протилежна сторона.

Велася й ведеться ця боротьба на сторінках часописів і журналів, лунає із радіових голосників, розігрується на телевізійних екранах, або виливається на вулиці, хвилює емоціями університетські кемпуси.

У найбільш драматичних формах, як відомо, ця боротьба велася під час В'єтнамської війни, і вже перейшов до історії факт, що перемогли противники тої війни і подиктували урядові напрямні зовнішньої політики. З приступленням до урядування нової адміністрації ця боротьба набрала нових форм не тому, що през. Картер висунув нові напрямні, а радше внаслідок особливого активності Москви на просторах африканського континенту.

Та у цій, теперішній фазі боротьби зайшли поважні зміни у воюючих сторонах. Каже Роналд Стіл у тижневнику „Нью Ріпаблік” з 4 червня м. р.: „Тепер це старі правокриловці, що тупцюють до Москви з пачками доларів у своїх руках, щоб випивати тости за советсько-американську дружбу, опрацьовувати товсті торговельні угоди. А повертаються вони обов'язково із заспокійливими запевненнями, що Брежнєв та його штаб в дійсності порядні хлопці, зі здоровими головами, прагматичні і тому подібне. Та й пропагандистів за тісніші зв'язки з Советським Союзом можна нині знайти не у правничих конторах, приміщених у крамничних приміщеннях, і не у споживчих кооперативах, а в канцеляріях Чейз Мангеттен Банку, Пепсі Кола і ЕйБіСі...”

З другого боку „розчаровані радикали лівиці відкрили, пише далі Р. Стіл, — що комуністичні режими дійсно такі диктаторські й гидкі, як то весь час доказували консерватисти... (а) ліберали часів холодної війни (тепер) перестерігають, що Росія є у поході і загрожує знищити світовий балянс сил, на якому спочиває свобода”.

Погляди „Голубів”

Цікавим явищем у теперішній фазі боротьби є те, що „голуби” стараються сполучити дві збанкрутовані напрямні політики минулого:

контейнмент і детант. Репрезентативно в цьому відношенні можна вважати статтю Джеймса Чейса, редактора впливового кварталника „Фореїн Ефферс”, вміщену у не менш впливовому місячнику „Гарперс” за січень ц. р. під багатомовним наголовком „Американська нова стратегія контейнменту”. Тут у першу чергу Дж. Чейс подає для вірування читачам теперішню кеннанівську інтерпретацію контейнменту, тобто „не стримування мілітарними засобами мілітарної загрози, а політичне стримування політичної загрози”, і далі старається виправдати й виправити політику детанту. В цьому намаганні він виявляє повне безсилля. Він же ж бо признає, що існувало дві інтерпретації детанту: вашингтонська і московська. Описавши ці дві інтерпретації, він доказує, що „не політика детанту збанкрутувала, а наше уявлення, що вона означала”, і категорично заявляє, що „правильно здефініюваний детант є мудрою політикою”.

А яке ж то таке „правильне здефініювання” пропонує автор? Не більше не менше як точнісінько те саме, яке давали й дають кремлівські ватажки: переговори у справі роззброєння, „сітка економічних відносин” і... „ідеологічна конкуренція”. Правда, Дж. Чейсові оця „ідеологічна конкуренція” не дуже під смак, але він з резигнацією заявляє: — „Це є щось, з чим ми просто мусимо навчитися жити”, бо Брежнєв сказав, що „детант навіть у найменшій мірі не касує, не може скасувати всіх законів клясової боротьби”.

Та Дж. Чейс принаймні признає, що Москва зовсім не зрезигнувала з ідеологічної боротьби. Його ж ідеал і, можна сказати, тепер надхненник усіх „голубів”, Джордж Ф. Кеннан, який недавно виголосив був промову на зборах Ради Закордонних Зв'язків, широкі витяги з якої появилися у „Вашінгтон Пост” п. н. „Джордж Ф. Кеннан настоює на новому образі Росії”, навіть і того не хоче бачити.

Погляди „Яструбів”

„Нью Ріпаблік” — це американський тижневик досить поважного віку. Із своїх 63 років існування більшу частину присвятив він підтримці СССР, як то відважно признається теперішня редакція у редакційному коментарі „До Росії без любови” (19,11,1977). Отже, можна його зарахувати до отих „лівих радикалів”, які

розчарувалися, бо цей тижневик дуже влучно насвітлює різного роду потягнення ССРСР та виступи його західних клієнтів і симпатиків. І тепер у оцій обговорюваній боротьбі він займає виразно бойову поставу.

Дуже промовистим виявом цієї бойової постави є стаття Генрі Ферлі, одного з редакторів цього тижневика, у числі з 24 грудня п. н. „Містер Екс²(до квадрату)”. Стаття безпосередньо звернена проти Джорджа Ф. Кеннана, але посередньо атакує весь табір „голубів”.

Г. Ферлі вважає, що Кеннан може говорити про всякі речі, тільки не про Росію, бо „старі люди можуть бути небезпечні. Вони не пробувають, як то думає примітив, виграти свої старі битви. Вони пробувають знову їх програти”. І тут бере автор під обстріл згадану вище промову Кеннана, у якій Кеннан „доказує, що Америка повинна бути особливо мила до Росії”. І іронізує Г. Ферлі: — „В дійсності Джордж Ф. Кеннан каже, варта довіря Росія. Дружня Росія. Досить схильна до обіймів Росія”. А навівши цитату з промови, що „Советський Союз залишається, звичайно, авторитарною державою”, Г. Ферлі саркастично коментує: — „Як легко оце „звичайно” позбувається фактів”.

У цей же самий спосіб, повний іронії і сарказму, Г. Ферлі трактує і твердження Кеннана з промови про те, що „режим очолює поміркована, фактично консервативна людина, людина, що які б то інші почування та переконання вона не мала, є людиною середини”.

Засадничо Г. Ферлі доказує, що особливо теперішнє наставлення Кеннана до Росії впливає із його зміненого погляду на демократію. І тому, власне, Кеннанові було легко „вимагати останнього року менш підозрілого наставлення до Росії”, і тому був він здатний „поставити широкі простори світу, такі, як Африка, поза справжнім інтересом З'єднаних Штатів”.

І так, каже Г. Ферлі, „політика стримування Містера Екса змінилися на політику самостримування З'єднаних Штатів”.

Висновки

Виходило б, кращі вигляди на перемогу у теперішній боротьбі за напрями американської політики мають „яструби”. А багато їм у цьому допомагають, як уже вище віднотовано, останні потягнення Москви. А вони не на жарт налякали навіть досить мирно й довірливо настав-

лені елементи. Виявом страху є голос співробітника „Нью Йорк Таймсу”, Джеймса Рестона. У своїй колумні з 15 січня ц. р. він пише: — „Адміністрація Картера перевіряє тепер своє відношення до Советського Союзу у світлі кількох загальних і навіть алярмуючих подій”. А ці події — це: 1. Масова дсстава Москвою зброї до Етіопії; 2. Присутність там 1.000 советських і 2.000 кубинських військовиків, які, „виглядає, з ролі 'тренерів' і 'дорадників' переходять до ролі 'учасників' боротьби”; 3. Розбудова у Південному Ємені советської бази; 4. Провокативна діяльність комуністів „не тільки в Етіопії й Анголі, але і в політиці Італії, Франції та Португалії”.

З цього Джеймс Рестон робить потрясаючий для себе висновок, що „так ми входимо у ще один з періодів напруження між Москвою і Вашингтоном”. Різниця тільки та, що цим разом це напруження набирає серйозніших і загрозливіших форм.

ЩЕ ОДИН СОВЕТСЬКИЙ БЛЕФ

Довгими роками дурили советські геронтологи (геронтологія — наука про продовження людського життя), що на Кавказі окремі люди доживають до 140 і навіть 160 років. Приїжджим заксердонним ученим демонстрували навіть цих „мафусаїлів”, фотографували їх як вони живуть, продовжуючи фізично працювати. Цю довговічність пояснювали советські вчені чистим гірським повітрям, невибагливою їжею і — джерельною водою. І, очевидна річ, соціальними умовами, що їх створила для них советська влада.

І світ повірив цим побрехенькам, аж поки не викрив їх у своїй недавно надрукованій статті советський „неповоротець”, російський науковець д-р Жорес Медведєв, який досліджував цих „довгожителів” особисто в горах Кавказу.

У цій своїй статті Жорес Медведєв розкриває причини довголіття цих „феноменальних старців”. Як першу причину наводить він бажання їх уникнути військової служби: ще відносно молодими людьми вони подавали військовим комісіям метрики своїх померлих батьків і дідів. Друга причина: в глухих горах Кавказу свідомство про рік народження взагалі не видавались, і люди самі придумували рік свого народження, звичайно передавнений. І третя причина зв'язана з страхом Сталіна перед смертю. Лікарі, які його обслуговували, створили міт про те, що умовини життя на Кавказі дозволяють людині досягати глибокої старости, не втрачаючи мужеської сили і ясности мислення. Сталін у це повірив і, як „кавказький гірський орел”, тишив себе думкою дожити щонайменше до 150 років. Можна припускати, що Сталін глибоко вірив у те, що доживе до тих часів, коли в усьому світі запанує комунізм.

Софія Наумович

ОГЛЯД КНИЖКОВИХ НОВИН

Перш за все мушу перепросити авторів і видавців, які присилають мені книжки для рецензії, за пізнє зрецензування. Проте, це нагородження кількадесятьох праць з науки й літератури має і свою добру сторінку: дає змогу порівнювати і робити загальні висновки про нашу сучасну літературу.

Наша „белетристика“ — це властиво спогади або нариси, за винятком однієї історичної повісти та кількох циклів оповідань. З прозою в нас і далі критично. Поезія, яка в нас завжди „процвітає“, хоч і не завжди найкращим цвітом, заступлена кількома книжками. Далі йдуть публіцистичні й наукові видання, літературно-мистецькі журнали, книжки для дітей тощо. І накінець одна чужомовна повість про Україну.

Почнімо від наших найменших, які удостоїлися гарного, кольорового видання: „Каруселя“ в опрацюванні матері, Ольги Лубської — вірші, та доні, Оксани Киянки — ілюстрації. Книжечка годиться для дитячих садків, а віршик „Про пташку“ змусить призадуматися і старших школярів.¹

Юнакам — сумівцям і пластунам, — поручили б ми дві книжечки: скромніша, Дмитра Чуба „Стежками пригод“ з обкладинкою та малюнками П. Вакуленка й Л. Денисенка, розказує про пригоди українського юнака з тубільцями і звірятами в Австралії. У автора гарна мова й легка розповідь, тож українські школярі можуть легко читати ці коротенькі оповідання.²

Інша справа з розкішним виданням Ірини Лаврівської „Перший козак в Америці“, яке можна б назвати історичним оповіданням, бо в ньому деякі постаті (Ля Саль) та місцевості (Ніагара) й козак-емігрант з України — історичні. І цю повість читається досить легко, хоч „галицька мова“ авторки не така милозвучна як Чубова. Ілюстрації Е. Козака без закиду, проте ми відкинули б деяку „помпезність“ обкладинки. Чому повість для дітей, яких вони повинні читати десятками, має бути така виставково-бібліотечна? Навіщо ці золоті витиски, якими так зловживають советські видання, а ми їх мавпуємо? Багато зручніша, навіть форматом, книжка Дм. Чуба, яку можна взяти й на табір чи в мандрівку.³

Серед трьох збірок поезій, дві перші, одна з релігійною, друга з воєнною тематикою, різняться між собою не так темою, як відношенням до поезії та зверхнім виглядом. Коли на обкладинці Миколи Галичка „На схилах гір Карпат і Піренеїв“ бачимо два краєвиди, фол-

кльорні сонячники і виноград, наслідування „Покрови Божої Матері“ і... вишивку, як на святочних картках, то на книжці Ярослава Курдидика „Серце і зброя“ — тільки один мотив: війни. І коли перша має 410 сторінок, то друга тільки 76. Щождо поезії обидвох авторів, то коли в Курдидика слідно працю над кожною поезією, суворе дотримання вибраної строфіки, добір метафор; іноді вишуканість образу, то Микола Галичко на ці речі не звертає найменшої уваги. Віршус здебільша „коломийковим“ ритмом (релігійні теми!), халасться кожної нагоди, щоб її „увіковічити“ своїм віршем (Папа Іван XXIII, Дядемний ювілей Кир Івана Бучка, Тарас Чупринка, Степан Бандера, генерал Шрль де Голль, Вокзал (?), Студентська культурна (?) революція в Парижі, Ревматизм і т. п. При тому мова така ж розхристана, як і форма віршів. І що з того, що всі ці вірші дуже релігійні і дуже патріотичні? Щоб оці чесноти дійшли до читача, автор мусить попрацювати над формою і замість 410 сторінок віршів дати кілька чи кільканадцять справжніх поезій, які оцінив би для друку літературний редактор. Найцікавіше в книжці післяслово о. д-ра Богдана Куриласа (теж поета з релігійною й патріотичною тематикою, який, проте, дбайливо опрацьовує свої твори, здебільшого у важкій формі сонета), у якому він кидає деяке світло на сучасну релігійну творчість у нас та її необхідність для національної літератури.⁴

У післявоєнному „мирі“, який для нас є радше „вавилонським полонем“, нелегко писати про війну. І мабуть тому Курдидикові поезії, позначені 40-ми роками, більше безпосередні, щирі, ненадумані, як пізніші. Зокрема „Марш слави і тривоги“ міг би служити темою для сучасної „бляшаної“ музики з перкусійними інструментами. Ми відзначили б багатство метафор у поезії „Молодече і сивобороде“, де зустрічаєм отакі рядки: „Село — це пшенична столиця — кордони свого володіння позначає маками, острівцями курганів, що де-не-де вистрелюють із степового моря (...). Словісти своїм, що ти проходив крізь країну найбільшої доброти і найгіршої мести...“ У Макіївці 1943 р., в країні вугілля, поет закарбував у своїй пам'яті шахтарську працю і переосмислив її в алегорію „Народини“. Малярсько-пластичні поезії-картини як „Чорномор'я“, „Херсонський порт“ та „Музейний коридор“ — прогулянка в минуле, лицарське, — прозраджують хист спостерігача. Натомість два дальші цикли „Доба велика і сувора“ та „Серце“ не такі вже

безпосередньо щирі, в них слідні радше ремінісценції — „Снилося”, проповідь — „Стигми”, наслідування Шевченка — „Автопортретне”. Проте, воєнна поезія як жанр знайшла в особі Ярослава Курдидика свого інтелігентного співця.⁵

Поезії Іванни Чорнобривець „Ескізи” можна назвати „жіночими”, коли б у наш час ще можна було так окреслювати літературний твір. А втім, авторка у своїй передмові сама визначила свій жанр: „чиста глибинна лірика, сповідь душі і мрійництво, коли мрія шугас і творить свій фантастичний блискучий світ... у мене в поезіях первень національного активізму... але й соціальне мені не байдуже”. Проте, ми знайшли б у поезіях І. Чорнобривець ще й дотепну політичну сатиру, яку й цінімо найбільше, зокрема в поезії: „Порожні, без вина, поезії фіяли”. Дозволимо собі зачитувати її уривками: „Багато пишуть зараз віршів без змісту, без надхнення, без іскри Божої, без форми, бо так, мовляв, модерно. І зажурились бог сонця Феб; на землю шле з Парнасу жрекинь з країн ясного неба, пергамен ввесь свого запасу, жмут гострих, дивовижних пер ще й атраненту вазу... На марииво у білих шатах, на світлосяйні Музи із заздрістю та оком ката злий погляд впав Медузи. Вмить гаддя виповзло із хати, сичить, плете їм мертві узи... Наколо тиша, впав Пегас, а там за ним і другий. Вогонь на Геліконі згас... Не трави скрізь, а мури. Замість поезії для нас — фіяли повні туги”. Ця сатира на московський затиск творчості в Україні така прозора, що й коментувати не треба.⁶

Усі три повісті — їх можна так назвати тільки умовно, бож у них немає ні інтриги, ні любовної історії, ні взагалі будь-якої „історії”, але це все ж таки вклад у нашу скупку прозу.

Фейлетони Ікера, що появляються кожного тижня у „Свободі”, скомпоновані у збірку „Будні й неділя”, аж надто відомі читацькій публіці, щоб їх аналізувати. Тому затримаємося тільки на одному-єдиному „Дикий кінь Мазепи”. Його автор повинен перекласти на англійську мову, додавши інформації про нашого Гетьмана, і вислати до преси містечка Наяк чи й Нью Йорку. Там у легкій формі подано те, що чужинці знають про нашу історію завдяки нашим добрим сусідам: полякам і москалям. Ми самі маємо змогу переконуватися на кожному кроці, що т. зв. „науковий світ” у Франції знає про нашого Гетьмана точнісінько те саме, що фаєрмани з Ікероного фейлетону: оцю вигадану Яном Пасеком історію з конем та прив'язаним до нього лицарем і... більш нічого! Як відомо, „легка форма” може часом краще й успішніше добитися до читача, як науково-обґрунтований трактат! І ось за це опо-

віданнячко велике спасибі Ікерові, бо воно може стати чинником освідомлення не тільки бравих фаєрманів з міста Наяк... З автором передмови О. Тарнавським дозволимо собі не погодитися. Для наших земляків-українців не вистачає „добродушного” Ікероного гумору. Їм треба іноді гострої, ідкої сатири. Про це добре знали наші письменники-гумористи Маковей і Самійленко, до сарказму вдавався часто Іван Франко, нею послуговувалася й Леся Українка, яка взагалі відкидала „добродушний” український гумор.⁷

А цією добродушністю й сентименталізмом „грішить” Леся Лисак, чії останні нариси пов'язані особою оповідачки у збірку „Замок на вулиці Мейн”. У ній всі люди, з якими зустрічається авторка, присміні й доброзичливі, чемні, товариські, навіть шляхетні. Навіть погані й нестерпні типи набирають у Лесі Лисак якоїсь гдності, звичайно в нещасті або в обличчі смерті. Її ж „позитивні” героїні завжди високі, привабливі жінки, горді й незаймані, наче бездушні і нічим не характерні кінозірки. Це явний недолік, коли особи зливаються в один тип, але може саме цього авторка хотіла досягти, дивлячись на публіку „департаментової” (що воно таке?) крамниці, де всі продавчині набирають подібних звичок, жестів і навіть поглядів, попри приклеєну до рота постійну усмішку. Серед них немає ні однієї індивідуальності, крім хіба самої оповідачки, яка проте, залишається в тіні. Та повернімося до її добродушности, яку ми окреслили б як явно шкідливу для українського народу і без того надто довірливого, шляхетного, гостинного й якраз добродушного. Пригадаймо повість Кашченка „Зруйноване гніздо”, в якій є одна сцена, що повинна насторожити наших етнологів: після Полтави, за царя Петра І-го, заїздить на хутір вільного козака московська хурдига з цілою „общиною”. Бородатий кацап із сокирою за поясом повідомляє козака, що цар наділив його козацькими землями і хутором, і відтепер вони, москалі, будуть тут жити. Козак обурений, але почувши слово „цар”, покірно питає, що ж буде з ним і його родиною. „Ти будеш у мене работать”. — так приблизно відповідає нахаба. При цій розмові налякана дружина козака плаче, але, побачивши, що кацапська дитина дряпається від сверблячки, як їй пояснила кацапка, кидається гріти воду і купати малого москаля, бож вона, не зважаючи на нещастя, що звалилося їм на голову, — милосердна, добродушна і гуманна...

Отож гуманізм Лесі Лисак — не прикмета, а хіба, в цю „добу мов вовчиця” для України! Проте, авторка вміла підібрати новий сюжет: американська крамниця ще ніколи не була сю-

жетом українського твору. Вона теж багато де в чому перевищує „американців” іншого походження, як, напр., Генрі Мюлер, що описує, попри суто американські справи, своє німецько-жидівсько-польське середовище („Плексюз”), чи Елія Казан — грецько-турецьке. Нашу авторку розцінили б ми вище від обидвох згаданих, не зважаючи на їхню розрекламовану „великість”. Кінцеве ж „Слово від автора”, надто вже позначене зайвим сантименталізмом, додається нам менше. Співпраця мовного редактора В. Давиденка видна на всій книжці, яка читається легко і приємно.⁸

Людмила Коваленко порадувала нас, як довідуємося з передмови, трилогією історичних повістей „Наша, не своя, земля”, про яку, здається, й не було відгуку в нашій пресі. А шкода, бо коли вся трилогія така, як „Тиха вода”, то варто було її в цілості обговорити. Дуже дотепно пише Л. Коваленко у передмові до цієї повісти, що для неї питання про мову було „складне”, бо, як влучно стверджує тогочасний сатиричний віршик, — українці говорили не рідною, а ворожою мовою і без примусу: „Собірались малороси в тесном дружеском кружке, разрешали все вопросы... на російском языке”... Це блискуча протилежність до О. Гончара, який в уста своїх персонажів у „Соборі” вклав українську мову, не зазначивши, що вони в дійсності говорили на „общем языке”... Повість „Тиха вода” повинні прочитати всі українці, які цікавляться нашим недавнім минулим. З притаманною жінкам ясністю і простотою змальовані у ній такі постаті, як Антонович, Рильський та інші „хлопомани”, члени Старої Громади, їхнє польське й московське оточення, та насвітлено політичне тло після польського повстання 1863 р. За нього карали москалі й українців зокрема двома ганебними „указами” — Волобуєвським і Емським 1876 р. Саме ХХ розділ „Тихої води” ми мали приємність перекласти на французьку мову для відзначення цього історичного скандалу в Бад Емсі, бо він дуже влучно характеризує Юзефовича та скрито-погромницьку політику царя-„ліберала” Александра І-го. Цього царя і його любку „Катю” Долгоруку змалював на обкладинці Богдан Певний у стилі Гоголевих постатей, що з острахом дивляться на українського Козака-Мамая з бандурою...⁹

(Далі буде)

¹ Ольга Лубська — Оксана Киянка: „Каруселя”, за ред. Леоніда Полтави, вид. УНПомочі, Пітсбург, 1975.

² Дмитро Чуб: „Стежками пригод”, Вид. „Проміт”, Мельборн, 1975.

³ Грина Лаврівська: „Перший козак в Америці”, вид. „Гомін України”, Торонто, 1975.

⁴ Микола Галичко: „На схилах гір Карпат і Піреней”, Тулуза-Париж, 1975.

⁵ Ярослав Курдик: „Серце і зброя”, накл. Братства Дивізійників, Торонто, 1976.

⁶ Іванна Чорнобривець: „Ескізи”, ОУП „Слово”, Мюнхен, 1976.

⁷ Ікер: „Будні й неділя”, ОУП „Слово”, Нью Йорк, 1973.

⁸ Леся Лисак: „Замок на вулиці Мейн”, вид. „Гомін України”, Торонто, 1976.

⁹ Людмила Коваленко: „Тиха вода”, вид. Секретів УАПЦ в ЗСА, Бавнд Брук, 1973.

„СНІВЕЦЬ НЕПОВТОРНОГО ЧАСУ”

В заголовку цієї вміщеної в „Літературній Україні” статті (9.II.77) Л. Шульги, щоб вона відповідала правді, треба було б замість слова „неповторного” поставити „сталінського”. Бо й справді, Іван Микитенко 80-річчя з дня народження якого недавно відзначали на Україні, був чи не більшим сталінцем, як сам Сталін. Він мав надзвичайно розвинений літературний нюх, і кожне його оповідання, повість, п'єса були написані за сталінськими рецептами.

У той час, коли в підвалах НКВД тріщали кості мордованих жертв, а „тіломеханіки” ковзалися в калюжах крові, він писав, що „жовтнева революція — негасима путь зростання мільйонів і справи їхніх рук — будівництва соціалізму, творення нового життя, нових — гордих і прекрасних людей, героїв неповторної доби...”

Голова ВУЦВК Григорій Петровський глибоко помилявся, коли в розквіті Микитенкової слави сказав, що цей письменник „має не абияке відчуття перспективи”. Ні, Микитенко старався ступати крок-у-крок з партією Сталіна і, крім „партійного нюху”, ніякого відчуття перспективи не мав. Його обсипали державними нагородами, він став провідним драматургом УРСР, маленьким диктатором в літературі. П'єси Микитенка входили до репертуару численних театрів Советського Союзу. „Автор... гнівно осуджував буржуазних націоналістів (УРЕ), і кожному його нову п'єсу офіційна критика зустрічала з захопленням”.

Назва останньої його п'єси звучить символічно „Як сходило сонце”. Написана вона була в той самий 1937-ий рік, коли кам'яними сходами енкаведисти вели його в підвал, щоб пустити кулю в потилицю.

Ні „Літературна Україна”, ні УРЕ не написали, що упав він „жертвою культу особи”.

 УКРАЇНА БОРЕТЬСЯ!
 — ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
 НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

Проф. д-р Олег С. Підгайний

ДО ПОНЯТТЯ “РЕВОЛЮЦІЇ” У ПРОГРАМІ ЛІВОГО ВІДЛАМУ УРДП

(Закінчення)

Розглянемо тепер найголовніше питання у зв'язку з питанням „революції” в програмі лівого відламу УРДП — питання державницької революції, себто питання про Україну, як державу. Частково це питання вже обговорювалося у виясненні суті так званої „третьої революції”. В конкретній програмі революція розглядається лише на ґрунті сучасної української дійсності в комплексі ССРСР. З цього програма виводить тісне пов'язання „завдання української революції з цілістю завдань загальнореволюційного процесу в ССРСР, а в тому і в Росії. Далі програма закликає до створення „спільного революційного фронту народів ССРСР включно з російським народом”. Ціль цього всього була б „революційно-демократична перебудова ССРСР”.

Тут бачимо знову давню фатальну помилку: нерозрізнення інтересів українського і російського народів, в чому була кардинальна помилка і українського руху 1917 року, прямим наслідком якої були орди Муравйова у Києві на початку 1918 року.

Ще Грушевський у лютому 1918 року писав, що у полум'ях пожеж у Києві згоріли не лише культурні надбання, а й ілюзії спільної боротьби разом з російським народом, — так звана „російська орієнтація”.

З цієї точки зору і був виданий IV Універсал за декілька днів перед цим ствердженням, а цим виправдувалося повстання проти федералізму Скоропадського, а також проголошення Універсалу Соборности, оповіщення війни Денікінові тощо.

І ось творці програми лівого відламу УРДП „відкрили Америку” і знову проголошують спільний фронт з Росією! Може щось змінилося в російській політичній думці? Такого не видно, а окремі голоси поміж дуже не багатьох росіян таки й далі є „голосом вопіючого в пустині”. А чого варта ціль такого „спільного фронту” з москалями?

Замість того, щоб виводити Україну, хоч би

у принципі, в світову спільноту народів (це мав би бути найскромніший мінімум всякої української самостійницької політичної групи), автори програми пропонують зфедералізований ССРСР. Знову маємо вимогу „справжнього ССРСР”, замість існуючого. (І знову підкреслюємо, що хоч програма і не згадує терміну „справжньої ССРСР” суть її сходить до вимоги „справжнього ССРСР”). І за цю фікцію хочуть повести на смерть мільйони? Україні не потрібно ні існуючого ССРСР, ні „справжнього ССРСР”.

В дальшому розвитку своєї програми автори пропонують, щоб окремі „республіки” ССРСР визнали „взаємно свою суверенність у наявних кордонах”. Навіть і неможливо обговорювати таку наївну фікцію. І аж дивно за людей, авторів програми, що, блукаючи у хмарах, цілковито загубили реальний ґрунт під ногами.

Наступний пункт — це вже не маячення, а зухвала зневага над українським народом. Автори програми цього відламу пропонують „плебісцит” у питанні „союзного статусу”. Це той „плебісцит”, на який не міг погодитися український рух у червні 1917 року. Такою пропозицією перекреслюється і II Універсал і IV Універсал, і Акт Соборности, і вся велика, героїчна боротьба українського народу, що коштує йому мільйони жертв.

Автори програми лівого уламку УРДП довершують свою зневагу над українським народом вимогою „визнання факту існування формальної державности УРСР”. Ідеться про ту жалюгідну „державу”, яка почала своє існування, як „робітничо-селянський уряд”. „УНР”, назву, яку Ленін „позичив” в Української Народної Республіки. Цю „державу” Сталін зліквідував у квітні 1918 року, просто сказавши Затонському: „Досить бавитися в уряд і республіку; виглядало б досить; пора кинути гру”.

За часів Визвольних Змагань Ленін то витягав цю „державу” з кишені, то знову засовував, залежно від пропагандивних потреб большевицької Росії. Цю „державу” Ленін витягав під

різними назвами: спершу під назвою, правда, позиченою „УНР”, а тоді, як бачили, „забув про неї. Коли Директорія УНР визволила Україну, то Ленінові знову стала потрібна „українська держава” для пропаганди, але через внутрішні комплікації більшовики не могли погодитися на персональний склад „уряду” для „держави”. Це, зрозуміло, для Леніна не була жадна проблема, і 6 січня 1919 року він створив нову фіктивну державу, цього разу під назвою (якоїнебудь поваги до слів та їх значення Ленін не мав) „УСРР”, але — без уряду. І аж 29 січня та „назва” (себто Ленін) проголосила „уряд”. І вівці цілі і вовки ситі, і таки маємо „державу”!

Але та „державка” існувала дуже коротко. Внаслідок поразок армія УНР відійшла аж на Збруч. То для чого бавитися в якусь „УСРР”? Тож 1-го червня 1919 року „УСРР” знову зліквідовано через „воєнний союз Советських Республік”, а „уряд” за чотири місяці якимось сам собою розіхався. Який „уряд” така й ліквідація.

Але Ленін зробив велику пропагандивну помилку. Уряд УНР не тільки не помер над Збручем, але, навпаки, армія УНР, об'єднавшись з Українською Галицькою Армією, в блискучій офензиві визволила майже усю Правобережну Україну і навіть Київ. Коли постало питання наново захопити Україну, Ленін знову витяг українську „державу” з кишені в листопаді 1919 року і створив вже третю „українську радянську державу”, але цього разу знову під назвою „УСРР”. Ця „державка” якимось зникла, і коли в березні 1921 року треба було української „держави” головно для експорту, то „УСРР” була визнана „Росією „незалежною”. Пізніше „УСРР” була замінена на „УРСР”. А лише недавно Брежнєв одягнувся в тогу оборонця „УРСР” і „оборонив” її від ліквідації. Яка „державка” така її й суверенність!

Вся ця історія як фарс була б освистана навіть у якомусь Саратові, а автори програми лівого відламу УРДП беруть усе це за поважне і вимагають, як згадано, „визнання факту існування формальної державності УРСР”. Дивні справи!

Фіктивна держава „УРСР” інколи під іншими назвами за весь час свого існування служила прикриттям для московської КПСС при

поневоленні Україні та знищенні 10-15 мільйонів її населення і численних творчих одиниць. У зв'язку з цим дуже дивною є вимога лівого відламу УРДП увійти до системи Державного Центру УНР.*

Програма цього відламу говорить також про революційно-демократичну перебудову „УРСР” в „нову УНР не конечно за назвою”. (Нагадуються ленінські „геніяльні” вказівки). Автор цих рядків під час відвідин Гарвардського Інституту Українознавства в Бостоні мав випадкову розмову з проф. М. Воскобійником. Автор міг лише дивуватися з тієї непоінформованості і наївності проф. Воскобійника щодо сучасних процесів на Україні. Але найбільше вразила автора неповага проф. Воскобійника до значення слів. Він заявив мені, що назва майбутньої української держави — це справа не істотна. Коли автор цих рядків запитав, що було б, якби провідники Української Центральної Ради назвали Україну не УНР, а „Южним Краєм Імперії Романових”, то на це питання не дістав відповіді.

А назва державно-політичних утворів та їх значення мають свою принципову сторону. УНР таки УНР, а „нова УНР, не конечно за назвою”, це чиста фікція і фальш. Ідеї, пов'язані з УНР, цілковито не можна поєднати з „УРСР”. Українська Народня Республіка не може бути виведена від прибудівки КПСС-КП(б) У, чим є УСССР. Усі ці формації ворожі Україні.

Отже бачимо ту саму ситуацію при обговоренні поняття революції, як у державницькій, так і в аграрній. Як не силкуються автори програми надати незвичайного значення звичайним словам, справа таки виходить на те саме. Лівий відлам УРДП говорить у своїй програмі, що потрібно викривати „невідповідність фактичного становища України до її формального стану у формі УРСР” і домагатися її революційно-демократичної „перебудови в нову УНР не конечно за назвою, а за суттю”.

Суть цієї „нової УНР не конечно за назвою” ясно випливає, як ми бачили з розгляду конкретної розв'язки питання революції щодо аграрної і державницької справи в програмі конкретної дії лівого відламу УРДП. Як вони собі уявляють, щоб з „УРСР” із затриманням кол-

* Після консолідаційної наради в Нью Йорку ліве крило УРДП вже увійшло до УНРади — ред.

ється радше поняття повороту до минулого, до всяких збавнкрутованих концепцій, прямиї на- сідок яких — це ССРСР-УССР, ця тюрма для українського народу.

В. Гаврилюк

П І Р Н А П Р О О Б О Р Я З О К

Люблю це незвичайне слово **ОБОРЯЗОК**.

Воно мене заспокоює своєю водночас суровою і за- порожкою музикою.

Воно як мовить вестинг.

Оборязок вимагає і не вбачає.

Це — найбільшій з авторитетів, що нічого не обі- цяє.

Це — наказ із незримих верхів, що признає: „Не згавайся, будь мужик, будь упертим і чесним!“

Оборязок — це велична зановіль, яка єдина визна- чає людину як особистість.

Оборязок — це втілення волевої мужкості люди- ни.

Усе, що створене людською, спочинає на почуванні оборязковості.

Мелодія оборязку — найкраща з усіх мелодій.

Мрію.

Оборязковість — постуляти совісти, а совість — реф- лекс виховного атавізму, і якщо це так, тоді обо- язковість корениться в глибині атавістичних ку- ляків, як тисячолітній феномен людської духовості, бо її духовість теж феномен атавізму.

Можливо, що походження атавістичної практикни і її генез для нас закріпті, але вони творять ядро, чи то за основу картостей, характеристичний дин- лютинин як істоти з окремою фізіономією у велетен- ському процесі існування.

Оборязок — це голос віків, який лунає в нашій пенхологічній акустичі і якого ми нездатні затю- пини.

Оборязок — це величя тисячолітнього людського юрєвдї, і саме тому відмова від його доручень яно- сить у нашу пенхологію неспокій і заклопот, демо- разіає нашу совість і її тисячолітній ритмал.

Оборязок — це невідхильне доручення тисячоліт- нього юрєвдї в існуванні людського роду.

Хоч оборязок не інтуїтивна категорія, кожна лю- дина відчуває наказ оборязку в конкретній оборяз- ковій ситуації.

Оборязок — це закон, що наказує бути вірним пев- ній формуді.

Оборязковість виховує людецький характер і охоро- няє від розладу не тільки особистість, але й етніч- ноту.

Але оборязковість — не абсурд мантикальної дис- циплінованості.

Дисципліна оборязковості виходить з раціональних мотивів, тобто таких, що практично виправдані.

люсної системи, хоч і на певний час (а таким чином із затриманням упривілейованої комуні- стичної касти), могла б виити „нова УНР не конечено за назвою“ — тяжко сказати. Це хіба буде не що інше, як та „злірна комунна“, яку колись пропагували деякі большевики в Укра- їні, як „справжню Радянську Україну“.

Отже, бачимо, що автори програми лівого відлуду знову таки накидають Україні в своїй конкретній програмі „справжній советській ладі“ замість існуючого „советського ладі“.

(Знову підкреслюю, що в програмі терміну „справжній советський ладі“ не знайдемо, але по суті він є вимогою програми). І знову пов- торюємо: Україні не потрібно ні „советського ладі“, ні „справжнього советського ладі“.

Це в 30-х роках Лев Троцький випустив був брошуру під назвою „За Радянську Україну“, де широко критикував Сталіна і де якраз про- патував „справжній радянський ладі“ у „справ- жній радянській Україні“. Невжеж у 1977 році треба ще шукати надхнення і мудрости у за- старілих та нікчемних концепціях, відкинутих

жителям? У підставово-пропагандивній програмі, що позбавлена будь-якого серйозного значення че- рез конкретну програму, в питаннях революції у відношенні до державности України згадують- ся, що їхній перший універсальний постулят — це вільна і вповні незалежна українська де- мократична держава. (Поняття слова „демо- кратія“ в програмі теж надзвичайно незвичне, але це їхнє поняття заслугує на окрему стат- тю).

Згаданий універсальний постулят — це да- нина часові. Зовсім не випадково, що ця дер- жава не окреслюється, як УНР, бо „синтеза“, про яку говорять автори програми, таки б не включала той прохукт „буржуазної революції“, Підумовуючи сказане, твердимо, що понят- тя „революція“ у програмі лівого УРДІ має надзвичайно специфічну якість неомарксистсь- кого напрямку і цілком не співзвучне з розумін- ням слова „революція“, як воно вживалося за часів створення УРДІ в 1945 році, і з тим, як воно вживається в загальній українській нау- ковій і політичній літературі сьогодні.

У значенні слова „революція“, як його вжи- вано в програмі лівого відлуду УРДІ, умища-

Ів. Андроско

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ НЕДАРЕМНИХ ЗУСИЛЬ

На яскравій твердій обкладинці золотими літерами вибито: „Історія ООЧСУ”. І знак-символ цієї організації з тризубом посередині. Ця книжка на 307 сторінок друку вийшла заходами Головної Управи ООЧСУ наприкінці 1977 року в Нью Йорку. І повна її назва: „Історія ООЧСУ. Нарис до 30-річчя діяльності 1946-1976”.

Тридцять років — час немалий. А ще й в умовах еміграції, коли постають і зникають організацій-ефемериди, залишаючи пам'ять хіба в головах їх нечисленних членів.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України зродилася з потреби і з гарячого бажання невеличкого гурту емігрантів допомогти у визвольній боротьбі українському народові, зокрема Українській Повстанській Армії, в криваві змагання якої не вірили. Їх заперечували наші еміграційні опортуністи. А були з-поміж них навіть і такі, які твердили, що УПА — витвір НКВД для нищення українського народу. Пригадується десь чи не в 1948 році в „Українських Вістях”, що виходили в Новому Ульму в Західній Німеччині, появилася була за підписом Григорієва стаття буцімто надіслана з Америки під заголовком „Анонімово держави не творяться”. Автором цієї статті, який вимагав від проводу ОУН розкрити справжні прізвища членів Головної Команди УПА, був не Григорій, а редактор „Українських Вістей”. Цією містифікацією він хотів забезпечити себе від гострої реакції збоку бандерівців.

І аж коли появилися на Заході із зброєю в руках перші відділи упівців, які з наказу ген.-хор. Шухевича мали розповісти світові про боротьбу українських повстанців проти червоного і брутального фашизму - томи невірні прозріли і навіть забелькотали щось про участь їхніх партій і навіть їх самих у творенні найбільшої на Сході Європи повстанської армії.

На чолі гурту ентузіястів, основоположників ООЧСУ, став інж. Євген Ляхович. У своїй початковій праці вони натрапляли на численні перешкоди не тільки збоку „своїх”, але також збоку московсько-комуністичної агентури, яка засипала американські урядові чинники доносом на новостворену „фашистську” організацію. Проте, з двох початкових Відділів ООЧСУ розросталась, міцніла, поширювала свою працю серед української громади і американців. І тепер має вона понад 50 Відділів, розкинутих по всій Америці, і користується глибоким респектом українських патріотів і американців, які беруть собі до серця долю своєї країни в обличчі комуністичної загрози.

Слушно стверджує у своїй передмові до „Історії ООЧСУ” теперішній голова цієї найбільшої в Америці суспільно-політичної формації І. Білинський: „Об'єктивно можна ствердити, що нема сьогодні потреби перевіряти ідейні й політичні засади ООЧСУ,

а, навпаки, треба підкреслити ідейно-політичну стабільність самостійницької концепції ООЧСУ, що сприяла належному усвідомленню і оцінці розвіткових тенденцій процесів становлення національної ідеї в Україні й політичних процесів в житті української спільноти у вільному світі”.

Як і кожна масова організація, ООЧСУ переходила періоди упадку, але після кожного такого періоду знову — і ще ширше — розгорнула свою діяльність, живо реагуючи на всі гострі проблеми в громаді. Це вона активізує суспільно-політичне життя еміграції на форумах УККА і СКВУ, виявила ініціативу в творенні українського католицького Патріархату, в обороні українських політичних в'язнів на Україні, а також національних і людських прав українського народу; це вона провадить широку діяльність на зовнішньому відтинку; це вона має за собою довгий реєстр виданих нею книжок політичного, історичного і белетристичного характеру.

З усіма цими засадами і принципами, на яких стоїть ООЧСУ, як складова частина Організацій Українського Визвольного Фронту, знайомиться читач з чепурно виданої книжки „Історія ООЧСУ”. І якби не було в Америці Організації Оборони Чотирьох Свобід України, подумає об'єктивний читач, зазнавши з цією книжкою, яка б широчезна прогалина витворилася серед української громади, — прогалина, яку годі чимбудь заповнити.

Про генезу постання ООЧСУ написав нарис Леонід Полтава. Далі йдуть його ж нариси „Ідеологічна платформа ООЧСУ”, „Заснування і головні практичні завдання ООЧСУ”, „Важкі початки — добрі висліди”.

З'їзди-конвенції ООЧСУ, яких за час існування Організації відбулось вісімнадцять, віддзеркалюють її діяльність, списи її голів та членів Управи із звітами про проведену ними і делегатами Відділів працю. З цих ніби фрагментів постає перед очима повний образ розвитку Організації Оборони Чотирьох Свобід України за минулих тридцять років. З'їздам ООЧСУ присвятив Л. Полтава основну увагу.

Про історію офіціозу ООЧСУ „Вісник” за роки 1947-1977 написав статтю теперішній її редактор Вячеслав Давиденко. З цієї статті читач довідається, як з неперіодичного, видаваного на циклостилї видання „Вісник” став популярним не тільки серед членства ООЧСУ, а й ширшої громади суспільно-політичним місячником, в якому беруть участь численні автори зі старшого і молодшого покоління.

Майже половину книжки займає ілюстрований численними фотографіями розділ „З діяльності Відділів ООЧСУ”. З цього розділу видно, яку велику працю провели ці окремі клітини, що з них збудована монументальна споруда Організації Оборони Чотирьох Свобід України, яка ще більше змогутніла від часу створення Об'єднання Жінок Оборони Чо-

тиррох Свобід України на чолі з її головою мгром Ульяною Целевич.

Годі перелічити, здавалося б, „малі справи”, що їх ведуть Відділи ООЧСУ: пропагандивна діяльність на зовнішньому відтинку, доповіді на актуальні теми, збіркові акції, виставки, концерти, участь у пікетуванні советських представництв, навіязування контактів з конгресманами, виставки народнього мистецтва, відзначування національних дат...

Не всі Відділи виявляють однакову активність, не всі можуть похвалитися численним членством, але в кожному з них є люди, які дбають про честь і славу свого Відділу.

Кожний, хто цікавиться історією ООЧСУ, хто цікавиться розвитком суспільно-політичного життя української громади в Америці, повинен прочитати цю книжку і придбати її до своєї домашньої бібліотеки.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ

(продовження)

АДАТОВИЧ Віталій, нар. 1939 р., засуджений в 1976 р. на 3 роки позбавлення волі.

АНТОНЮК Зіновій, нар. 1933 р., закінчив Львівський політехнічний інститут, інженер, кандидат хемічних наук, а філолог із зацікавлення. Заарештований у січні і засуджений у серпні 1972 р. в Києві за ст. 62 КК УССР („антисовєтська агітація і пропаганда”) на 7 років ув'язнення і 3 роки заслання. Зараз перебуває у Володимирській тюрмі, важко хворий.

БАСАРАБ Павло, баптист-п'ятдесятник, карасться в концтаборі, адреса: УССР, Вінниця, ІВ-301/59.

БЕРНІЧУК Анатолій, нар. 1939 р., 1970 р. засуджений за ст. 63 КК УССР („організаційна діяльність...”) на 12 років ув'язнення. Фактично був обвинувачений за те, що домагався виходу України з ССР. Зараз карасться в Пермському таборі ч.36.

БОЙЧУК Юрій, нар. 1920 р. на Тернопільщині, одружений, батько дітей, працював у Дніпродзержинську виконробом БУ 5 і заочно навчався в інституті. Заарештований 1970 р. і 21.2.1977 р. в Тернополі за статтями 56, 58, 60, 62 і 64 КК УССР („зрада батьківщини, терористичні акти, антисовєтська пропаганда...”), засуджений на 20 років позбавлення волі. Обвинувалили його за членство в ОУН та довголітню підпільну діяльність.

БОНДАР Микола, нар. 21.11.1939 р., викладач філософії в Ужгородському університеті, заарештований 5.11.1970 р. і засуджений 12.5.1971 р. в Києві за ст. 62 КК УССР на 7 років суворого режиму ув'язнення за протести і критику КПСС. В тюрмі зрікся советського громадянства. Перебуває у Володимирській тюрмі.

БУДУЛЯК-Шаригін Микола, нар. 22.4.1926 р. в Україні, інженер, одружений, батько дітей, жив в

Англиї, звідки був висланий до ССР у торговельних справах, де 20.9.1968 р. його заарештували і за ст. 64 КК РСФСР засудили на 10 років ув'язнення. Карасться в Мордовському таборі ч.19.

БУДЬКА А., 1976 р. в Донецькому засуджений на 3 роки ув'язнення за те, що вимагав демократичних свобод та покращання матеріального становища робітників і селян.

БУТЕНКО Юрій, засуджений за ст. 64 КК РСФСР, карасться в Мордовському таборі ч.19.

ВАСИЛІНА Ромац, працював у Львові техніком-палітурником, заарештований 1973 р. і засуджений в лютому 1974 р. на 5 років позбавлення волі. Обвинувалили його за таємне друкування молитовників.

ВЕНДЕШ Михайло, нар. 1947 р., засуджений у 1967 р. за ст. 56 КК УССР („зрада батьківщини”) на 15 років ув'язнення.

БЕДУТА Богдан, 1946 р., засуджений за ст. 64 КК РСФСР на 15 років позбавлення волі. Зараз перебуває в Мордовському концтаборі ч.19.

ВЕРНІЧУК Анатолій, 1971 р. засуджений на 12 років ув'язнення за те, що намагався перейти кордон ССР і дістатися на Захід. Крім цього, його обвинувалили за український націоналізм. Перебуває в Пермському таборі ч.36.

ВІННИЦЬКИЙ Михайло, монах-редемпторист української Греко-Католицької церкви, нар. 1925 р., 31.8.1975 р. у Львові засуджений на 5 років ув'язнення і 3 роки заслання за те, що вважав себе за греко-католицького священика, відправляв Богослуження у своєму помешканні, керував релігійною громадою у Львові. Перебуває у Львівській тюрмі.

ВІНС Григорій, нар. 4.8.1928 р., за фахом інженер, секретар „Ради Церков” баптистів, одружений, батько дітей, за релігійні переконання карався в концтаборі від 1966 до 1969 рр. 31.3.1975 р. поновно заарештований і восени того ж року в Києві засуджений на 8 років позбавлення волі. Обвинувачений за ст. 190-1 КК РСФСР. Перебуває в концтаборі: Якутская АССР, г. Якутск, пос. Табага, учр. ЯД-40/7.

ВОДИШАК Олекса, заарештований і засуджений у 1969 р. за ст. 56 КК УССР на 15 років ув'язнення. Обвинувачували його за націоналістичну діяльність.

ВОРОЖКО В., нар. 1920 р. на Волні, учасник визвольної боротьби (ОУН-УПА), довголітній підпільник, заарештований 1974 р. в Одеській області і засуджений 1975 р. в Луцьку за ст. 56 КК УССР на 15 років ув'язнення і 5 років заслання.

ВЧУТА Богдан, нар. 1947 р., відбував службу в советській армії, в 1968 р. намагався перейти кордон до Афганістану і дістатися на захід, але під час переходу був арештований. За ст. 64 КК РСФСР („зрада батьківщини”) був засуджений на 15 років ув'язнення. Карасться по різних тюрмах.

ГАВДУН Григорій, родом з Чернівецької області, має біля 56 років, учасник визвольної боротьби (ОУН-УПА), заарештований 1976 р. і засуджений

у березні 1977 р. Чернівецьким обласним судом за статтями 56 і 64 КК УССР („зрада батьківщини та підпільна організаційна діяльність“) на 15 років ув'язнення. Карасться в тюрмі.

ГАВРИЛЮК Володимир, в 1969 р. засуджений за ст. 56 КК УССР на 15 років суворого режиму ув'язнення. Обвинувачений за участь в українському націоналістичному визвольному русі.

ГАЙДУК Роман, нар. 2.11.1937 р. на Івано-Франківщині, журналіст, заарештований і засуджений в 1974 р. івано-франківським обласним судом за ст. 62 КК УССР на 5 років тюрми суворого режиму і 3 роки заслання. Обвинувачений за розповсюдження підпільної літератури. Вдома залишив старенького батька. Перебуває у Володимирській тюрмі.

ГАМУЛА Микола, нар. 1927 р. житель Городенки, заарештований у березні і засуджений у серпні 1974 р. в Івано-Франківському на 8 років позбавлення волі за „антисоветську агітацію і пропаганду“. Вдома залишилась дружина. Мав би звільнитися в 1981 р. Зараз карасться в Мордовському концтаборі ч.19.

ГЛАДКОВСЬКИЙ Євген, нар. 1930 р. на Львівщині, учасник визвольного руху (ОУН-УПА), заарештований і засуджений 1953 р. у Львові за ст. 56 КК УССР на 25 років ув'язнення. Довгі роки карався в Мордовських таборах.

ГОНУС Богдан, заарештований і засуджений у 1962 р. на 15 років ув'язнення на основі статей 56 і 62 КК УССР. Обвинувачений за політичну діяльність.

ГОНЧАРОВ Віктор, заарештований у червні 1976 році в Одесі під закидом ведення „антисоветської агітації і пропаганди“.

ГОРАК Зіновій, нар. 1950 р. в Сокальському районі на Львівщині, робітник вугільної копальні в Червонограді (кол. Кристинюпіль), заарештований і засуджений в 1975 р. на 2 роки за те, що на будинку сільради в с. Острів написав: „Хай живе вільна Україна.“

ГОРБАЛЬ Микола, нар. 6.5.1941 р. на Засянні, викладач естетики в технікумі на Тернопільщині, поет, неодружений, заарештований 24.11.1970 році і засуджений 1971 р. в Тернополі за ст. 62 КК УССР на 5 років ув'язнення і 2 роки заслання. Обвинувачували його за написання українського патріотичного вірша „Дума“. Перебуває на засланні в Томській області.

ГОРОВИЙ Володимир, родом із Полтавщини, має високу освіту, працював у Львівському заводі кіноскопів, одружений, заарештований 6.11.1976 році і засуджений у травні 1977 р. Львові за патріотичну діяльність на 6 років ув'язнення.

ГРЕНЬ Михайло, ЧСВВ, о. Української Греко-Католицької Церкви, заарештований і засуджений 1974 р. у Львові на невідомий термін за те, що проповідував слово Боже. Його також обвинувачували, що визнавав Патріарха Йосифа І та симпатизував бандерівцям.

ГРИГОРІВ Віктор Євгенович, нар. 1948 р. в Новгородській області (РСФСР), в 1969 р. спалив свою комсомольську книжку, здезертував з армії, але під час переходу кордону був заарештований і засуджений на 7 років концтаборів. Зараз карасться на засланні.

ГРИНЬКІВ, учасник визвольного руху (ОУН-УПА), заарештований і засуджений 1952 р. за ст. 56 КК УССР на 25 років концтаборів, перебуває в Пермському таборі ч.36, мав би звільнитися в 1977 році.

ГРИНЬКІВ Дмитро, нар. 11.7.1948 р. на Івано-Франківщині, закінчив середню школу, робітник, одружений, батько двох малолітніх дітей. Заарештований у березні і засуджений 9.8.1973 р. в Івано-Франківському за статтями 62 і 64 КК УССР („антисоветська агітація“) на 7 років суворого режиму в концтаборах і 3 роки заслання. Обвинувачували його і товаришів за створення підпільної молодечої організації з метою визволення України.

Карасться в Пермському таборі ч.36.

ГУДИМА Петро, нар. 1915 р. у Вінниці, одружений, батько дітей, перебував у підпіллі від 1944 до 1974. Заарештований і засуджений у 1974 р. на невідомий термін.

ГУЗЕЙ С., нар. 1928 р. в Рівенській області, заарештований у 1974 р. і засуджений Рівенським обласним судом на 10 років ув'язнення. Обвинувачували його за співпрацю з ОУН.

ГУЛЯ Іван, нар. 1915 р., закінчив високу школу, член ОУН від 1935 р., учасник визвольної боротьби (ОУН-УПА), довголітній підпільник, заарештований у 1976 р. і засуджений у березні 1977 р. в Чернівцях на кару смерті — присуд виконано.

ГУЦУЛ Микола, нар. 1925 р. на Івано-Франківщині, заарештований і засуджений 1974 р. в Івано-Франківському за ст. 62 КК УССР на 7 років ув'язнення. Обвинувачений за розповсюдження підпільної літератури. Перебуває в Мордовському таборі ч.19.

ГАВРИЛІЯК Григорій Якович, заарештований влітку 1973 р. і засуджений у Львові за ст. 62 КК УССР на невідомий реченець за друкування і поширення української католицької літератури. Працював у державній друкарні.

(Далі буде)

ЗА СОВЕТСЬКОЮ ПРЕСОЮ

ХТО ЗНАЄ „ФАНТАЗЕРА“?

1871 року в Києві вийшла книжка якогось Я. Демченка „Наводнення Арало-Каспійської низовини для поліпшення клімату прилеглих країв“. Автор пропонував перекрити ріку Об в гирлі Іртиша 38-сажневою греблею і прорити канал на вододілі Тургаю. За його задумом, піднесена вода потече Тургайською улоговиною до Аральської низовини

і далі до Каспію. Коли ж цієї води не вистачатиме, то автор пропонував обське „гілчасте море” з'єднати з Єнісеєм. Крім того Я. Демченко вказував також на можливість з'єднання Каспійського та Озівського морів, частково використавши річище Маничу.

Тодішні читачі підняли автора на сміх. Його називали фантазером. Але „фантазер” не вгамувався. 1900 року він перевидав згадану книжку. Ідею Демченка підтримали деякі науковці.

Я. Демченко займався й іншими питаннями. Так, 1900 року він видав також у Києві книжку „Утворення і сполучення словесних звуків”, у 1903-му — „Нотатки з приводу потреби сільськогосподарської промисловости”, через три роки — „Правду про українофільство”, а 1910 — „Оклеветання Шевченка деякими „патріотами”. Гроші з продажу цієї книжки він заповідав у фонд спорудження пам'ятника Кобзареві.

Я зацікавився особою Демченка. Хто він? Де народився, працював, учився? Відповідні на ці питання досі не маю.

К. Ісабасв
(„Літ. Україна”)

„СЕРЦЕ ПОСТИШЕВА”

Чергову фальшивку про „видатного сина робітничого класу” Павла Постишева написав якийсь Володимир Синенко. Щоб пригладити біографію цього ката українського народу, який в триклятому 1933 році був членом Політбюро і секретарем ЦК КП(б)У, зужив він чимало фікстуару. Замовчуючи гори трупів українських „буржуазних націоналістів”, через які Постишев ішов на вершки влади, Синенко пише, що „за його ініціативою на Україні виникають аероклуби, відкриваються широко двері палаців піонерів, будуються дитячі залізничні, відроджується свято новорічної ялинки”...

Щоб заховати правду про розстріляного в 1940 році Сталіним Постишева, Синенко замовчує його безславний кінець, „скромно” зазначаючи: „Я лише зробив спробу пролити світло на першу половину його життя”.

Українська Радянська Енциклопедія (1963) пише про це одвертіше: „Постишев зазнав репресій внаслідок необґрунтованих звинувачень за часів культу Сталіна”. Тепер про „культ Сталіна” в советських виданнях уже не згадується.

„СОЛДАТ РЕВОЛЮЦІЇ”

Хто цей „солдат”? — Це перший голова ВЧК, що в молодості мріяв стати ксьондзом, а став „караючою рукою революції”, кривавим Феліксом Держинським, який залляв країну кров'ю сотень тисяч безневинних людей. Це — права рука Леніна в „мокрих справах”.

Останніми роками советські книгарні заповнюються десятками назов книжок, присвячених „славним чекістам”. Ціль цієї продукції — затерти в

народній пам'яті катівську діяльність сталінських нелюдів-„тіломеханіків”, які добивалися від арештованих „признання”, що були вони німецькими, японськими, англійськими шпигунами, підготовляли замах на партійних керівників — „кращих представників советських народів”, старалися всякими способами повалити владу „робітників і селян”.

У п'єсі „Солдат революції” бездарний писака Валентин Шевченко представляє Держинського як ідеаліста-аскета, який відмовлявся від усяких вигід життя, спав на солдатському ліжку і харчувався з своїми охоронцями, терплячи разом з ними голод і холод.

„ПОВЕРНЕННЯ ВАСЬКА ЛАМПЕДУЗЕНКА”

У збірнику гуморесок О. Мірошниченка, що аж ніяк не виблискують дотепністю, впадає в очі одна під наведеним уторі заголовком. Бо герой цієї гуморески Лампедузенко утік від советської влади аж... на третю планету Альфа Центавра IV. Щоправда, автор твердить, що утік він не від советської влади, а від своєї жінки. Але для чого автор вганяє за Лампедузенком по всьому космосу, щоб загітувати його повернутися на землю. „До мене вже цим питанням займалися три представники земної цивілізації (!) і зазнали фіяско. Лампедузенко не піддається намовлянням кагебіста, чи пак „представника земної цивілізації”, і воліє кінчати свій вік у компанії шестируких адельгуків і лускатих копеків.

А назагал — жалюгідна збірка зовсім не смішних „оповідок”, як називає їх рецензент Іван Немирович, який, позичивши в Рябка очі, пише про ті „оповідки”, що вони „сповнені тонкої іронії і народнього гумору”.

„ХТО ВИНЕН?” ЧИ „БЕЗТАЛАННА”

В „Літературній Україні” з 30 серпня читаємо:

„Перед початком київських гастролей Одеського театру ім. Жовтневої революції афіші сповістили, що на столичній сцені серед інших сучасних і класичних п'єс буде поставлена драма І. Карпенка-Карого „Хто винен?” („Безталанна”). Обидві ці назви як повноправні пропонувалися театром на рекламних щитах, у газетах, деяких театральних рецензіях.

Тим часом театр ставив не драму „Хто винен?” яка, до речі, так і не побачила світла рампи, а відому п'єсу „Безталанна”, що вже понад дев'яносто років була і залишається окрасою репертуару українського реалістичного театру. Кілька років тому цю ж подвійну назву згаданої п'єси Карпенка-Карого реклямував Вінницький театр ім. М. Садовського.

КОРОТКІ ЧЕРВИ БРАКУЄ ФАНТАЗІЇ

Існує такий досить утертий анекдот про американського туриста, який запитав у Москві в советського „гіда”, чому такі довгі черги стоять біля

крамниць із зелениною. „Гід”, трохи повагавшись, відповів: „А що ви там в Америці з муринами виробляєте!?”

У такий спосіб пов'язують совєтські пропагандисти проблему жидівської еміграції з „психологічною війною, яку з наослабною силою ведуть імперіалістичні правлячі кола проти Радянського Союзу”.

Доктор історичних наук, професор Київського політехнічного інституту, Фроїм Горовський (знали, кому наказати таку статтю написати!), назвав недолугий витвір свого пера „З Радянською Батьківщиною — навіки!”

Вилаявши Ізраїль як „фашистську державу”, в якій, очевидно річ, пролетаріят стогне під п'ятою капіталістів-експлуататорів, Горовський пише:

„Мені пригадався літературний герой Віталія Коротича — старий єврей-кіоскер з Хрещатика. На запитання, як йому живеться на нашій радянській землі, він відповів спокійно, без зайвого патосу: так, це рідна земля... Земля Батьківщини, де він народився, пізнав радість вільної праці, земля, за яку густо пролилась кров. Радянські євреї мають свою Батьківщину — єдину і неповторну, Батьківщину, з якою вони споріднені навечно, ніякої іншої Батьківщини вони не потребують. Це — Радянська Батьківщина — перша в світі країна соціалізму, яка, побудувавши розвинуте соціалістичне суспільство, впевнено прокладає шлях усьому людству у комуністичне завтра. І нехай не буде ні в кого з цього приводу ніяких сумнівів”.

Пане Коротичу, як Вам не соромно?

А старенький жид-кіоскер не без гумору переказав совєтському письменникові, „інженерові людських душ”, майже дослівно слова Брежнева. Бо і як міг він інакше казати?

ЗАНЕДБАНА СПРАВА

Ще в тридцятих роках на I-му Всесоюзному з'їзді письменників заплановано монументальні видання фольклору різних республік ССРСР. На Україні з передбачених видати 23 томів досі вийшло тільки 12.

„Без сумніву, — пише доктор філологічних наук Олексій Дей, — здійснення видання „Українська народня творчість” йшло б успішніше, коли б виявляли достатню увагу до цієї справи Спілка Письменників України, а також Міністерство вищої і спеціальної середньої освіти УРСР. Досить сказати, що в Українській ССР немає жадної катедри фольклору.

У Спілці Письменників немає ні комісії фольклору, ні фольклористів, в її періодичних органах і видавництві майже не друкують фольклористичні статті... Серія „Українська народня творчість” не привернула уваги критики... Видання готуються невеликим науковим осередком. Тиражі їх настільки малі, що вже в рік виходу у світ деякі томи стають раритетами. Скажімо, тиражем в 10 тисяч вийшли казки про тварин. Вони розійшлися протягом

двох-трох місяців і їх не змогло придбати велике число любителів народньої творчості.

Оскільки перші томи корпусу українського фольклору друкувалися 10-15 років тому, варто б „Науковій Думці” налагодити перевидання їх”.

СТОРИЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГНАТА ХОТКЕВИЧА

„Широка громадськість” на Україні вирішила відзначити сторіччя з дня народження „батька українського кобзарства” і визначного українського письменника, автора „Камінної душі” — Гната Хоткевича.

До ювілейної комісії увійшли Ю. Збанацький, Ф. Погребенник, Ірина Вільде, Д. Бедзик, М. Ільницький, Л. Дмитерко, М. Карпенко, Д. Косарик, Д. Павличко, В. Петров, П. Добрянський.

На засіданні доповідачі одностайно відзначали, що твори Г. Хоткевича завжди (!?) користувалися й нині користуються великою популярністю серед читачів. Недавно випущено у світ в перекладі на російську мову історичну повість Гната Хоткевича „Довбуш”. Ювілейні вечори заплановано провести в багатьох областях України.

Чи багато присутніх на тих вечорах студентів і інших молодих людей довідалися з уст доповідачів, що довгими роками Гнат Хоткевич був „у неласці” в совєтського режиму, що його твори не друкувало жадне видавництво і що скінчив він своє життя як „жертва культу особи”?

БОРИСОВІ ТЕНОВІ — ВІСІМДЕСЯТ

Творчі зацікавлення одного з найкращих українських перекладачів Бориса Тена вельми широкі. В його інтерпретації українською мовою побачили світ твори Гомера, Есхіла, Софокла, Евріпіда, Арістофана, Арістотеля, Шекспіра, Шіллера, Гюго, Словацького, Міцкевича, Пушкіна, Толстого, Ісаакяна...

Народився Микола Хомичевський — Борис Тен в селі Дермані на Волині в родині вчителя. Закінчив Інститут Народньої Освіти в Житомирі, музичну освіту здобув в Московському музично-педагогічному інституті.

Під час Другої світової війни потрапив Микола Хомичевський у німецький полон, звідки йому пощастило вирватися. Незабаром після того німці запроторили його на роботи до Німеччини.

По закінченні війни в Житомирі завершив він переклад драми Есхіла „Прометей закутий”, а відтоді багато років присвятив перекладові безсмертної „Одісеї” Гомера. Завершивши „Одісею”, письменник приступив до роботи над перекладом Гомерової „Іліади” — перлини світової класики.

За свій довгий вік навтомний майстер українського слова багато зробив для рідного народу.

ЯК ПОМІРАВ АЙЗЕНГАВЕР

Навіть на смертному ложі президент Двайт Айзенгавер поведився як генерал — віддавав накази і провадив свій останній бій з відвагою і гідністю.

Його серце слабшало з кожним днем. Старий воjak, що його в родині називали „Босом“, вирішив, що вже прийшов час йому помирати.

„Коли я увійшов у кімнату, щоб сказати йому „добраніч“, Бос заявив, що вже приходять його кінець і що чим скоріше він прийде, тим буде краще“, — пригадає в своїх мемуарах п. н. „Страйклі Персонел“ син Айка, Джан.

Наступного ранку Джан і його дружина Барбара були розбуджені телефонним дзвінком. Дзвонив д-р Фредерік Гюгс з Військового Медичного Центру в Вашингтоні: „Кінець зближається!“

Меймі Айзенгавер, Джан, його дружина і внук Дейвід поспішили до шпиталю. Джан пригадає: „Коли ми навшпиньках входили до батькової кімнати, я сказав Дейвідові, щоб він залишився на коридорі: „Я бачив смерть багато разів, і це не для тебе“. Дейвід мовчки пішов за мною.

„Несподівано Аїк спокійним голосом попросив опустити завіси і, звертаючись до сина та одного з лікарів, сказав: „Посадіть мене на ліжку“. Потім подивився на свого сина і тихим голосом промовив: „Я відходжу. Бог кличе мене“. Лікар зробив йому укол, він заснув і вже не прокидався.

Була 12 година і 35 хвилин 28 березня 1969 року.

І в той самий час в усіх церквах столиці задзвонили дзвони.

ЗАВОРУШЕННЯ В ОБЕРАММЕРГАВ

Дев'ять років з десятих мешканці гірського баварського села Обераммергав (населення 4.800) випасають худобу, різьблять на дереві і... п'ють пиво. Однак, кожного десятого року Обераммергав стає місцем світової слави інсценізації Страстей Господніх, в якій беруть участь 1.400 його мешканців. Це масове видовище почали влаштовувати в XVII сторіччі після страшної пошести так званої бубонної чуми, від якої загинула значна частина населення села.

У 1970 році протягом останньої інсценізації, яка тривала цілий день і була повторювана 93 рази, відвідали Обераммергав 530.000 римо-католиків, залишивши в селі 7.800.00 доларів.

Однак, цим разом це пишне видовище було критиковане широкою пресою і жидівськими організаціями за деякі елементи антисемітизму. Автор написаного в 1860 році сценарію не лише обвинувачує жидів у смерті Христа, але й представляє їх як занархізовану, розбурхану і кровожадну масу Христових ненависників. Навіть після Другої світової війни Церква апробувала цей сценарій, але на Другому Ватиканському Соборі його засуджено за антисемітизм.

Ініціатором кампанії за внесення змін у сценарій

Страстей Христових є директор місцевої різьбарської школи, Ганс Швайггофер, який виконував роль Юди в 1960 році. Він пропонує скорочену версію старого сценарію, написаного в 1750 році бенедиктинським поетом Фердинандом Рознером. Консерватисти, учасники видовища, проти цього в 1970 році запротестували. Проте, під тиском міжнародної преси погодилися викинути з сценарію декілька найбільш образливих рядків. Наприклад, первосвященик Кайяфа вже не говорить про Христа: „Це було б насолодою для моїх очей бачити, як його тіло роздиратимуть звірі“.

Швайггофера підтримують ліберальні католики в баварському міністерстві культури. Змодифікована Швайггофером і мюнхенським істориком Альоїзом Фінком версія Страстей Христових виконана на чотириденній репетиції.

Нова версія знімає з жидівського народу тавро мерзотних лиходіїв і обвинувачує в розп'ятті Христа римських воїнів. Головним підбурювачем виявляється Люцифер. Він також намовляє Юду на зраду. В новій версії Юда говорить: „О прокляте золото, яке я одержав, зробило з мене зрадника“. В тексті XIX стор. сказано: „О прокляті гроші, що їх я одержав від тебе, шолудивий жиде!“

Обераммергавська молодь назагал схвалює нову версію, але 820 мешканців підписали петицію проти нового тексту, аргументуючи це тим, що будь-які зміни зменшать прибутки від видовища.

Остаточне рішення має схвалити в грудні Рада Обераммергав.

СТАРІЙ ХАРКІВ

(Зі „Щирої любови“)

Найбільше індустріальне місто України, „Ворота Донбасу“ з десятками високих і сотнями середніх шкіл, з численними науково-дослідними інститутами і музеями в лісо-степовій зоні над трьома малими річками — Харковом, Лопанню і Нетечюю — розкинулось це місто-колон. Легенди розповідають, що заложив його козак Харко, не думавши, що тут, на місці його хутора, постане колись стараннями Каразина перший на Україні університет; що тут в Технологічному інституті уперше розщеплять атом.

Конкуруючи з Києвом, Харків став свого часу найбільшим культурним центром Східної України, де гуртувалися письменники і поети, розвивалося театральне мистецтво, видавали журнали-альманахи. В часах революції був він моріонетковою столицею першого большевицького уряду, другий раз був „столицею України“ до 1933 року. Нижче, кидаючи оком у минульшину передруковуємо уривок з колись улюбленого читачами оповідання, над яким проливали слези українські панночки, харківського старожитця, славного письменника Грицька Квітки-Основ'яненка, Шевченкового сучасника.

... Хороший город Харків, великий, веселий, що церков божих, що панських хоромів, що казенних домів, які є палати, школи усякі — і для паничів і для ради панночок, святого владики хороми, пошта, тюремний замок, — батечки, яких то домів у ньому нема! Хороші та великі, та все муровані, з верхами зеленою краскою розмальованими... Або дзвіниця серед города що каже. Коли хочеш верх її побачити, то перш насунь кріпше шапку та тогді і задирай вже голову, шукай, де вздриш верх із святим хрестом; та й то гляди, що хоч шапка й не злетить, так сам поточишся через спину: така то висока дзвіниця наша. А скільки ж у Харкові вулиць, так батечку мій! Довгі та прямі, та є й моцнені, хоч у саму у велику грязь не страшно, не зав'язнеш, хоч які поганенькі волики будуть.

Я ж кажу, що якби хтось із дідів наших, що годів сімдесят як упокоївся, то й не пізнав би що воно є таке, не розібрав би, де город самий, а де слободи, ще геть за городом були як ось Митрівка, Ганчарівка, Панасівка і усякі прочі. Він би здивувався, якби побачив, що ті слободи стали у самім городі. При ньому тільки і города було, де собор, а проти собору жив пан полковник, де тепер суди та палати. Лавок чи було з десятка дерев'яних, так і добре, а щонайлуччий купець був Моренко. І чого то у лавці в нього не було! Був товар усякий купецький, що і для панів, і для їхніх жінок, було дечого і для простого народу. На всю губу був купець. За лавками зараз башта Деркачівська; а де тепер шевський ряд була Протопопська башта; а третя башта там була, де спускається тепер, ідучи до Нетечі.

От і увесь город, а скрізь — де хуторець дворів скільки і церква от як на подолі, за Харковом, за Лопанню. Там за Лопанню, зараз за річкою, де тепер хороші і великі хороми, там були озера, очеретом порослі, а дальш стояв тоді будинок пана Дунина. Гай-гай! Що в тім домі жила за праведна душа, пані Дунинова, старосвітська пані. Як їй не дав Бог діточок, так вона кохалась у чужих. Та у яких! Самих бідних сиріточок набере, де прочує, так як мати рідна за ними вбивається. Догляда їх, пустує, коха, до розуму доведе; хлопчиків, повиростають, у службу віддасть — гляди щеголя охві-

цером; дівчаточок заміж повіддає, та все за хороших людей. А як вмерла, так їм і вотчини свої пооддавала. Отака була вона, нехай царствує. От її то хороми красою були на всю Залопань і на увесь город. Там теперечки новий базар.

А геть туди дальше пішли слободи — Панасівка, Ганчарівка, а далі, як вистроїли кладовищенську церкву Митрія, так і на кладовищах люди стали селитися, от і Митрівка стала.

— На Ганчарівці перший сів, — розказувала мені дуже стара бабуся, як було заходжу розпитувати її про старовину. Так казала, що перший сів там якийсь Кузьма Ганчар; ось від нього, синку, так мені бабуся розказувала — і стала Ганчарівка. У нього було три сини жонатих і три невістки та чотири дочки. Та що то за дівчата красиві були так і сказати не можна було! Такі точнісінько, як намальовані. А невістки-молодиці, де вже він їх підібрав! Такі як одна: чорняві, повновиді, як квіточки, рум'яні. Від них-то, синку і пішла Ганчарівка. Не було і у самому городі, ні по селах нігде, ні між панами, ні між попівнами таких хороших дівчат, як у нас на Ганчарівці. Аджеж коли яку дівку хочуть похвалити, то і кажуть: „Яка гарна дівка, неначе з Ганчарівки!“

— Отже і я, синку, сама з Ганчарівки, — каже було бабуся та й стане виправлятися і облизуватися, а їй було уже так, мабуть, годів дев'яносто, — і я колись була дівка не послідня і по Ганчарівці. Тепер так щось, чи після лихоманки, чи що, а то й за мною бігали охвіцери, коли тут ще стояв граф Панін з військом, як Бендер від турка добували.

Отже то у ту пору, як Панін стояв у Харкові, а військо скрізь по селах, то у самому городі, як нігде було солдатам стояти, так усе стояли на кватирах охвіцери та начальники, і великі, і маленькі, а солдати приходять було тільки на муштру.

Прийшла весна. Об Явдокі сонечко злизало сніг на горбах, стало тепленько, увесь народ з города по празниках руша на Ганчарівку. І що то: сидільні позапирають лавки, писарі з канцелярії покидають писати, шевчики, кравчики, квитники, студенти з бурси із своїми спектакторами, а часом і вчителі, і охвіцери, і панки, і настоящі пані, і молоді, і вже підтопані, і усі

ж то лавою йдуть... куди ж то? На Ганчарівку.

А чого? Дивитися, як дівчата там у хрещика грають, усюди весна! Так ні, на Ганчарівку, притьмом на Ганчарівку. Ніде нема таких дівчат красивих, моторних, жартівливих, напишних, як на Ганчарівці. На других не хотять і дивитися, не хотять других і заньмати.

Отже і город став розселюватися, і якого у ньому народу не завелось, а усе ганчарівські дівчата не виходять із слави. Та, ніде правди діти, і теперечки Ганчарівка через своїх дівчат у великій моді.

А скільки там діялося усякої усячини! Не один парнюга з ума сходив від чорних брів якоїнебудь Наталки. Не один батьків син і худобу б свою усю віддав і у батраки пішов би, аби його полюбила Мелашка. Та бо ні, не на таківських напали. Пожальуй, вони усі були веселенькі, жартівливі, приятельні, а тільки що не так думаєш з нею обходиться, зараз уже і відвернулася, не дивиться, не заньмай її, весна тебе не знає. „Через вінець, каже, я твоя, а коли не так, то цур тобі!”

Я зріс у Харкові, був молод, так як мені не знати Ганчарівки...

Богдан Лепкий

МІНІАТЮРИ Мій Рідний Краю!

Мій Рідний Краю, мої молоді літа, вітаю вас!

Це не я пишу: це туга говорить з мене, — не говорить — кричить!

Ніби я тону і чіпаюся вас, щоб не піти під спід.

Не хочу лежати на дні там, де болото гниле, де шувар з болота виростає. Хочу на хвилях плисти, хочу боротися з ними, хочу, щоб несли вони мене все далі й далі, як несли колись хлопчика малого, що плыв за квіткою щастя.

Мій Рідний Краю, мої молоді літа, як же люблю я вас!

Мов тую пісню, що її співала кленова колиска і мати, і Гандзуня старенька, і чийсь невідомі уста.

Мов тую казку, що шептала її ніч і недалекий ліс, і пасіка в Розі.

Мов ті шуми подільської пшениці і ритміч-

ний бренькіт кіс, і веселий обжинковий гул.

Мої ті тасмні зідхання весняної ночі, мов літне полудне під полукипками в полі, коли в світі німа нічого, лише світло, тепло і вічна, вічнотворча сила.

Ах, як я люблю вас!

Втомилися ноги мої від далекої ходи, волосся ніби пилом припало, на устах гіркота, перед очима туман.

Але для вас у мене все свіжість дитини і ясність весняного дня.

Буря повіяла над вами, неблаганний вулкан гарячим попелом вас присипав і камінням червоним прикрив і лявою, що злизує все життя.

Та для мене ви осталися такими, як колись були, невмирущими, вічними, святими, як невмируща і вічна та сила, що з нічого викликала вас і мене.

Не я це кажу, лише туга говорить з мене, велика, незаспокоєна туга.

Простіть мені, що не добираю слів скоролетних, стрічок, мов різьблених з коралю — це бо туга говорить з мене.

Мій Рідний Краю, молоді мої літа, вітаю вас!

Дівчина з квітками

Не забуду ніколи.

Ворог подався, і ми гонили його. На конях. Скорше! Скорше! Скорше! Скорше!

Аж ось і ліс перед нами. З цього лісу посипалися на нас кулі, мов куливі джмелі.

Нам треба було оточити цей ліс.

Мій кінь біг на лівому крилі, з самого краю. Витягнув шию, ногами ледве торкався землі, — скорше! скорше! скорше! скорше!

Нараз кров ударила мені у висок!

На узліссі сиділа дівчинка, може шестилітня, і преспокійно збирала квіти. Боса, з розпущеним волоссям, з очима, як сині квітки.

Збирала квітки у подолок, мовби не бачила нас, мовби кулі не пролітали над нею.

Мій кінь рвонувся, скочив у бік і обсипав її землю.

Струснула землю з білої сорочки і з золотого волосся й далі збирала квіти.

Може верне з ними під вечір до тої хати, що за нами, в долині і кине їх на груди забитого батька, а може, коли над лісом зійде перша зо-

ря, лежатиме на червоній мураві з квітками, притуленими до заціплених уст.

Не знаю!

І не знаю, чи була це звичайна наша сільська дівчинка шестилітня, чи може... моя власна душа.

Душа, що скрізь шукає пахучого квіття.

Не знаю!

ТРОХИ ГУМОРУ

ДОБРОСЕРДЕЧНИЙ ЛИСТОНОША

Степан Охрімчук був дуже ретельний і добросердечний листоноша. Убога жінка в його районі мала сина, Івася, який втік був до Чикаго. Щоразу, коли Охрімчук ішов з листами і газетами, вона бігла йому назустріч, і сльози спливали по її щоках. „О, пане Охрімчук! Чи не маєте ви листа від Івася?“

І щоразу Охрімчук казав: „На жаль, не маю, пані!“

І нараз Охрімчукові впала в голову думка. Одного вечора він написав листа, вложив у нього 20 доларів і заадресував на ім'я поштмайстра в Чикаго з проською перекласти до іншої коверти і відіслати до вбогої жінки. В листі було написано:

„Дорога Мамо!

Прости мені, що довго Тобі не писав. Сподіваюся, що Ти в доброму здоров'ї. Я живу дуже добре. Вкладаю 20 доларів, щоб Ти ними розпорядилась згідно зі своїм бажанням. Твій люблячий син Івась“.

Наступного дня, коли Охрімчук проходив попри будинок убогої жінки, вона передала йому листа-

відповідь. Завернувши за ріг вулиці, Охрімчук розпечатав листа і прочитав:

„Любий мій синку!

Я була дуже рада одержати від Тебе вістку. Дякую за гроші, але якщо будеш висилати ще, прошу висилати моні-ордером. Листоноша не викликає у мене довір'я. Твоя мама“.

КАЗКА ПРО МОДЕРНУ РЯБУ КУРОЧКУ

Жила та була собі маленька ряба курочка, яка блукала по подвір'ю, збираючи пшеничні зернята.

Одного разу покликкала вона своїх сусідів і сказала: „Якщо ми посіємо ці зернята, то матимемо муку, а з муки — хліб. Хто допоможе мені посіяти ці зернята?“

„Не я“, сказала корова. „Не я“, сказала качка. „Не я“, сказала свиня. „Не я“, сказала гуска.

„Тоді зроблю це я“ сказала маленька ряба курочка і посіяла зернята. Виросла пшениця з великими колосками повними золотих зерен.

„Хто допоможе мені зібрати врожай?“ запитала маленька ряба курочка.

„Не я“, сказала качка. „Я не маю відповідної кваліфікації“, сказала свиня. „Я втратила сеньйорат“, сказала корова. „Я не хочу втратити права на оплату безробіття“, сказала гуска.

„Тоді зроблю це я“ сказала маленька ряба курочка. І зробила.

„Хто допоможе мені спекти хліб?“ спитала маленька ряба курочка.

„Це був би для мене овертайм, сказала корова, але хто мені його оплатить?“

„Я не закінчила гайскулу і ніколи не пекла хліба“, сказала свиня.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“САМОПОМІЧ”

В НЬЮ ЙОРКУ

Позички особисті і гіпотечні (моргеджі) на низькі відсотки

до сплати в догідних ратах.

Дивіденди від членських ощадностей

6%

якщо не вибираєте чвертьрічної дивіденди.

Self Reliance (N. Y.) Federal Credit Union

108 Second Ave. New York, N. Y. 10003

Tel.: (212) 473-7310

**ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ШАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
"ПЕВНІСТЬ" У ЧІКАГО**

платить найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- 5¼% від біжучих шадничих конт.
- 6¼%, 6½%, 6¾%, 7%, 7½% та 7¾% від СЕРТИФКАТІВ, залежно від суми та часу, на який вкладається.

Передчасний вибір, чи ліквідація Сертифікату підлягає відповідним обтягненням.

- Кожне ШАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСЛПК — до суми 40.000 доларів.
- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПІЛКИ за позикою (мортгеджом), яку одержите на дуже догідних умовах!
КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ“:
 - ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС“.
 - ПЕНСИЙНІ КОНТА — ІРА та КІО — на яких зложені гроші відтягається від прибуткового податку.
 - ШАДНИЧІ КОНТА „РІЗДВЯНИЙ КЛЮВ“ вже від 1.00 дол.
 - ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
 - ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
 - ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ за воду, газ, електрику та телефон.
 - БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІАЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок:	9 — 3 по пол.	Четвер:	9 — 3 по пол.
Вівторок:	9 — 3 та 6 — 8 веч.	П'ятниця:	11 — 8 веч.
Середа:	закрито	Субота:	9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622

tel. (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

**СТЕНТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
"БУДУЧНІСТЬ"
У ДЕТРОНТІ**

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼% ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до вської висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212

Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить 5¾% дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

„Це була б для мене дискримінація”, сказала гуска.

„Тоді я зроблю це сама”, сказала маленька ряба курочка і спекла п'ять хлібин.

Після цього сусіди зажадали, щоб курочка поділила хліб порівну між усіма. Але курочка сказала: „Ні, я їстиму хліб сама”.

„Надмірний зиск!” замукала корова. „Капіталістична п'явка!” закричала качка. „Я вимагаю рівних прав!” закричала гуска.

Свиня захрюкала, намалювала транспарент з образливим для курочки написом і почала її пікетувати.

Урядовий агент прийшов і сказав до маленької рябої курочки: „Ви не смієте бути занадто закланною”.

„Алеж я сама заробила цей хліб”, сказала маленька ряба курочка.

„Ол райт, сказав агент, це — чудовий приклад вияву приватної ініціативи. Кожний може заробляти стільки, скільки може. Але, згідно з урядовими законами, кожний працюючий робітник мусить ділити свої продукти з тим, хто не працює”.

І після того всі вони жили щасливо. Але сусіди маленької рябої курочки дивувалися, чому вона більше не пече хліба.

Автор невідомий

СОВЕТСЬКА ДЕМОКРАТІЯ

(фейлетон)

Советські пропагандивні писарчуки залюбки пишуть про вищість т. зв. „советської демократії” над демократією „буржуазії”. В цих двох окресленнях стільки логіки, що в цапа молока. Аналогічно, як старе, витерте й зайаложене большевицьке твердження, що під комунізмом існує „рай на землі”, що в Есесерії „найсправедливіше розв'язано національне питання”, що „советська колгоспно-радгоспна система передовіша від приватно-власницької”, що „під комунізмом процвітає культура, як ніде”, що Есесерія „бореться за мир” і т. д. Бож дійсно, із окреслення „советська демократія” не лише кляють поінформовані про неї люди поза Есесерією, але й советські громадяни, які повсякденно зазнають на власній шкурі цю „демократію”. А вже в терміні „буржуазна демократія” стільки логіки, що й у терміні „буржуазні націоналісти”.

Що „советська демократія” має в багатьох випадках перевагу над „буржуазною демократією” не перечимо. Лише добре сконфронтуйте їх — зразу цю перевагу побачите.

Ось, наприклад, така перевага: „буржуазна демократія” є проти всяких диктатур, лівих і правих, і ні під одну з них не підшивається. А ось в „советській демократії” інакше. Там демократію узгіднюють з диктатурою і на кожному кроці „советська демократія” підшивається під „диктатуру пролетаріату”. В пояснюванні такої дивовижної перший-ліпший советський пропагандист вдався б зразу до матеріалістичної діалектики, нагородив би вас усяких протиріч та нісенітниць, покликаючись, очевидно, на „непомільних” Маркса, Леніна і навіть Брежнєва.

Відомо, що в американців, канадців, британців і в західних німців є двопартійна система; в інших державах більше партій мають шанс шляхом виборів добитися до державного стерна, а в Італії, кажуть, стільки партій вже наплодилось, що вже й рахабу їм загублено. А ось в Советському Союзі одна, як палець, комуністична партія, яка під час виборів виставляє лише своїх партійних кандидатів, за яких безпартійні повинні голосувати. Це так званий „б'юк комуністів і безпартійних”. Згідно з цією перевагою „соціалістичної демократії” щонайменше 99 і дев'ять десятих відсотків голосуючих подають свої голоси за той дивовижний „б'юк”. Хай похвалиться таким успіхом перша-ліпша партія в буржуазно-капіталістичних країнах.

В кожній „буржуазно-демократичній” країні, а особливо в ЗСА й Канаді, перед виборами кандидати на голову держави чи уряду роз'їжджають по країні і ведуть затяжну виборчу кампанію за свій вибір, вигошують безліч промов, тиснуть руки тисячам виборців, навіть дітей на руки беруть, а найголовніше, що витрачається на таку кампанію мільйони доларів. А в СРСР інакше. Там Політбюро рішає, хто має бути „президентом” країни. Накаже, наприклад, Політбюро Президії Верховного Совету звільнити „президента”, і Президія чимскорше виконує наказ, як оце недавно було з Підгорним. Накаже Політбюро „виробити” нового „президента” і Верховний Совет без дискусії „вибирає”. І горла не треба дерти, і гроші та час заощадяться.

В „буржуазній демократії” дозволяється критикувати уряд і навіть президента держави доскожч. Натомість в „соціалістичній демократії” кожний має право на мовчанку. А спробуй критично писати на адресу партії чи уряду, то й в тюрюгу, концтабір чи психушку попадеш.

„Буржуазна демократія” дає можливість робітникам у п'ять-десять разів більше заробити, ніж „соціалістична демократія”, плюс дозволяє їм ще й на страйки. Спробуй застрайкувати в будь-якій комуністичній країні так зразу запруть тебе, як шорок у пляшку.

„Буржуазно-демократичні імперіялісти” вже вмили свої руки й відпекались колоній, натомість імперіялісти московської „советської демократії” держаться своїх колоній, як реп'ях штанив.

Ще можна навести далеко більше фактів, які доказують „вищість” советської демократії над демократією правдивою, але досить вище вичислених.

Нанько Незабудько

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defence of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.

Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.